

A PÉNZVILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IX. ker., Boráros-tér 6. szám

: Telefonszám: József 67 :

Megjelenik minden héten

FŐSZERKESZTŐ:
RÓNA LAJOSFELELŐS SZERKESZTŐ:
POGÁNY BÉLA

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Magyarországon: Ausztriában:
Félévre . . 500 K Félévre . . 15000 o. K
Egész évre 1000 „ Egész évre 30000 „ „
Egy szám ára Ausztriában 600 o. korona

A tarifáról

hallatszanak hírek megint és a hordóteteji demagógia most könnyűszerrel hirdethetné, hogy: az állam drágít. Ez nem így van. Viszont az objektív figyelő nem mondhatja, hogy az állam olcsóbbá teszi az életet, amikor emeli a vasuti tarifát.

Hányadszor emeli? — ne számoljuk. Hányadszor emelték tegnap, tegnapelőtt, a múlt héten, ma, félóra előtt árát a posztónak, vászonnak, marhahusnak, könyvnek, sónak, gyufának és mindennek? Igaz, hogy a vasut, ha emel, nem csak a maga tarifáját emeli, de árát szinte kivétel nélkül minden portékának és árucikknek. Viszont a vasut is árufogyasztó. Vas, réz, szén, olaj, fa kell neki bőven és ezeket ő is a napi áron kénytelen beszerezni — kénytelen, mert nincs a vasútnál, ahol annyi a kitűnő technikai szakember, gazdasági szaktekintély, kereskedelmi zseni, jó kalkulátor, aki nélkül már réges-régen nem lehet meg egy valamire való magánüzem sem, nem hogy olyan óriási állami fuvarozási vállalkozás, mint a MÁV.

Tovább megyünk. A háború iszonyúan megstrapálta a vasuti parkot és az ép maradékot háborúnál is sérényebben pusztította a román. Még tovább: a trianoni szerződés éktelen intézkedései talán egyetlen nagyüzemet sem sújtottak olyan véresen, mint a MÁV-ot. Megfosztották szénbányáitól, erdősegeitől, sajátosok jó védőmező föntvonalától is. De ez még semmi. A lehetetlen határok, a korábbi, a természetes magyar határokhoz igazodó vasuti vonalak legnagyobb részét derékban vágják el, úgy hogy egész sereg új határátlépő állomást kellett létesíteni, régi őrházakat vagy kisebb állomásokat mai építkezési költségekkel határátlépő állomásokká felszerelni és kifejleszteni. Csonka-Magyarország harmados területének ma, éppen a határok groteszk lehetetlensége miatt, hatvan percenttel több vasuti határállomásra van szüksége, mint volt régebben az egész Nagy-Magyarországnak. Mindez csak fokozza azt az abszurditást, hogy a MÁV, amely azelőtt fölöslegeket liferált az állam kasszájába, ma holnapra ráfizetési objektum lesz, akár csak az Operaház.

Itt segíteni kell csakugyan, de nem úgy, hogy a bohémterminusok sietségével egyik napról a másikra emelnek tarifát, hanem úgy, ahogyan ez mindenütt szokás és szokás volt nálunk is 1918-ig, úgy t. i., hogy fölvesznek egy nagyobb beruházási kölcsönt, amit lehetőleg kényelmes részletekben amortizálnak. A befektetési kölcsön, helyesebben a kölcsön által lehetővé tett befektetések jövedelmezőbbé teszik a MÁV-ot, (ahogyan a reperált üzem mindig több kereskedelmi haszonra tud dolgozni, mint a régi), az így elért jövedelmi plusz pedig önként fedezhetné az amortizációs költségeket.

Óriási eredmény volna ez, nemesak magát a MÁV-ot, hanem az egész magyar gazdasági életet illetően, hiszen a vasut a gazdasági összes komplexum legnagyobb és legerősebb árképzője. Egy drágulási emeltyű helyett így lehetne a vasutból az árak és a drágulás egy egyetemes fékje.

Vagyunk bátrak egyben figyelmeztetni emlékére annak a Baross Gábornak, akinek szobra ma is áll a keleti-pályaudvar előtt. Széchenyi István első magyar közlekedésügyi miniszternek ez a máig is veretlen utódja kitalálta a zóna-tarifát, kitalálta azt, hogy a vasútnak, mint kulturát csináló intézménynek feladata nem a drágítás, hanem az árak olcsóbbá tétele, a dijszabások önkéntes leszállítása és egész Nagymagyarországnak egy olcsó és népszerű közlekedésben való egybekapcsolása. L. L.

Miről tárgyalunk Csehországgal?

Mit kívánunk mi és mit a cseh-szlovák kormány

— A Pénzvilág hiteles tudósítása —

A magyar és a cseh tárgyalásokról a mai napig nem tájékoztatták a közönséget, holott épp most befejezték az alapvető kérdések megvitatását. Csak napok múlva fog összeülni a szakbizottság, hogy egyes kérdések részletes megvitatását is befejezze.

A Pénzvilág-nak alkalmában áll a legbeavatottabb forrásból közölni a két állam közt várható megegyezésről az alábbiakat:

A magyar és cseh tárgyalások anyagából könnyű megkonstruálni Magyarország és Csehország gazdasági, termelési viszonyának egymásra való hatását, illetve azt, miket kíván és bir Magyarország exportpiacra dobni s miket akar Csehország a magyar piacon elhelyezni.

Ezideig hallgattak azzal, hogy a magyar termelés, a magyar ipar milyen produktumait óhajtja külföldön, főleg Szlovákiában elhelyezni. Nem annyira az elhelyezés ténye érdekes, mint e mögött az a valóság, hogy a magyar termelés és ipar versenyképes nem egy ágba már Közép-Európa piacán.

A magyar-cseh tárgyalások során a mai napig a következő cikkeket jelentette be Magyarország, hogy kivitelüket szerződésileg kívánja rendezni:

1. A magfélék, ezekre a magyarok követelik a beviteli vánt megszüntetését, illetve azt, hogy épp olyan elbánásban részesítsék, mint a kis-antant államait, akár Jugoszláviát, akár Romániát vagy Lengyelországot és Oroszországot. Csak így bizonyítható be, miszerint Cseh-szlovákia Magyarországgal csakugyan helyre-állította a teljes békeállapotot, — mondotta a tárgyalások során egyik magyar felszólaló, a szlovák kiküldöttök látható örömeire.

2. Fontos magyar követelés, amit a csehek honorálni készek, hogy a magyar lisztet cseh koronával fizessék. S e kérdésnél a magyar álláspont igen határozottan domborodott ki a tárgyalások során, nem hiába, a budapesti malmok egyértelműleg tudtul adták, miszerint csak ilyen fizetési viszonyban hajlandók nullás lisztet Csehországba exportálni.

3. Emeljék föl a szalámi-kontingenst, a konzervek, a főzelékek, a gyümölcsfélék exportját Cseh-szlovákia igyekezzen nagyobbá tenni, mert a múltban — máig — e cikkeken is gátló momentumok akadtak.

4. A magyar újságokat, magyar könyveket s általában a nyomdai termékeket szabadon engedjék be és terjeszthessék Cseh-szlovákiában. Ez egyike a legnehezebb és legkényesebb kérdéseknek s a csehek bizonyos — diplomatikus — tartózkodással hallgatták meg a magyarok kívánságát.

5. A cement- és téglakivitelt úgy engedje meg Cseh-szlovákia az ő piacain elhelyezni, hogy versenyképes maradjon. Ennek a kívánságnak pikáns háttér az, hogy a magyar cementet a cseh megszorítások dacára is kivitték Cseh-szlovákiába s itthon csak hatszorosan fizetési hátrányban juthattak cementhez s a nagy belső hiány miatt megbénult az itthoni építkezés.

6. A magyar vegyipari cikkek kivitele szintén aktuális levén, ez is szerződésileg kerül biztosításra Csehország felé.

7. Kérték a magyarok a különféle bőrárak: chevreaux, box, felső- és talpbőr megfelelő bevitelének lehetővé tételét. Miután a csehek szintén ilyesmit kértek a tárgyalások során, előállott az a furcsa, bár üzletileg jól jövedelmező helyzet, hogy a magyar gyártmányokat

a cseh, a cseh gyártmányokat a magyar piacon próbálják gazdaságosabban elhelyezni, persze a vevők bőrére, künn és itthon.

8. Mezőgazdasági szerszámok: háziesszközök, szekerek, lámpák, izzólámpák bevitelét Cseh-szlovákiába.

9. Malomberendezések, gépek, vasutalkatrészek, szivattyúk, csavarok, gázgenerátorok, villamos műszaki kellékek, főleg vasuti berendezések, orvosi műszerek bevitelét Cseh-szlovákiába. A vasuti berendezések kiváltképpen fontosak, miután Szlovákiában nagy fölényben versenyez a magyar cikk, miután ott magyar típusúak a vasutak s ezek felszerelése.

— Ezek a fontos magyar termékek, amelyeket most szerződésileg szabályozunk a két állam közt, — mondotta informátorunk, — Látványos, hogy voltaképpen ezekben a cikkeken már versenyképesekké váltunk, nyugat felé épp úgy, mint keletre. A csehek általában olyan magatartást tanúsítanak, melyből nyilvánvaló, hogy teljes megegyezésre törekszenek. Inkább a nyomtatványok és újságok tekintetében aggaszkodnak, de nekünk ezekhez is ragaszkodnunk kell, mert béke szükséges az anyagi és szellemi téren, csak így állhat helyre normális viszony a két állam közt. S ha Cseh-szlovákiával e szerződést megkötjük, akkor rövidesen sorra kerül Románia és Jugoszlávia is és voltaképpen csak akkor áll helyre az a békeállapot, amelyet a béke aláírása után joggal elvárhatott volna Közép-Európa...

Bankárok bankettje

Este féltíz. Autók érkeznek. A Ritz fényben ragyog. A budai oldalon a félhold ráül a Gellérthegyre és át-bámul a pesti oldalra. Az autókban előkelő urak szállanak ki, önértetesen, frakkban, szmokingban; szikrázó briliánsok tűzét benyeli a havanna füstje. Bankárok ők, bankok igazgatói, tőzsdei hoszszok és besszek koronázatlan fejedelmek, — inkább frankos és dolláros kis krózusok.

Vajjon mit akarnak? Ünnepestéjén, a Ritzben... Bankettra ülnek össze. Heteo vannak, min a — nem akarom mondani: mint a gonoszok. Csupa ismeri díltátor. Egy szakállas, két angolbajuszos, a többi beretvált. A kurzus óta — megtetszett figyelni? — felekezeti különbség nélkül igen divatos a beretvált bajusz.

Szerényen kezdődik a bankett, háromféle előtellel. Ara... nincs is ára. Majd együtt. Ugy ülnek le egymást invitálva, mintha most látnák egyik a másikat először, mintha ép tegnap is nem dühös ellenfelekként álltak volna szembe: bankjuk, értékpapírjaik, üzlet-ágaik és egyéb érdekeltsegeik miatt. Különösen két urra kíváncsiak, óvatosan feléjük pillantgatnak: kezét fog-nak-e? Nem. Már a hatodik élt hozták, a pesti tőz-szén döntő fordulat történi bizonyos értékekben... Kérdezzük másnap a számlát. — Kicsi híjján negyed millió. Nem sokalták? — Hova tetszik gondolni?!

Érdeklődünk: a bankigazgatók bevallott jövedelme havi nyolcvanezer-kilencvenezer korona. Ez után egy évi — nem egészen ötszázatékos adó — 45.600 korona. Ma egy autó és fűtőháza évi huszonöt millió, vagy valamivel kevesebb, vagy valamivel több. Ma egy napi kiadás 45.600 korona — minimum. Na jó, mondjuk,

hogy maximum. Akkor is a bankettok nélkül, a pezsgők nélkül, a háborús állapotát egyik-másik bankdirektor-nak nem számítva, mert akkor esetleg az ezerszerese. Plusz, esetleg minusz. Jól esik hát a békítő-pezső, mert minusz helyett pluszt jelent...

Nézzük a hivatalos statisztikát (mi mindenre jó a speciális magyar tudomány), kiderül belőle, hogy

1921-ben Magyarországra behoztak összesen tízezer métermázs sulyu francia pezsgőt.

Óriási! Méltán világhírű a magyar bankettozás. De a banklások, úgy látszik, nem is a torkukba öntik, hanem direkt kiöntik, a statisztikába. Hiába, ők a legjobb üzlemberek, mint az elmondott eset is gyönyörűen példázta.

Apponyi a fajvédelemről

Irtó SZÁSZ ZOLTÁN

Ma Magyarországon kétségtelenül Apponyi a legnagyobb erkölcsi érték. Ő az ország vezére, szellemi kormányzója. Még akik nem is tartják helyesnek az ő ultralegitimista álláspontját, még azok is elismerik, hogy ami a közéleti erkölcsöt és szellemi emelkedettséget illeti, valóban magister Hungariae. Különösen ha kereszténységről, igazi kereszténységről van szó, érdemes meghallgatni az ő szavát. Persze más tartalma és csengése van annak, mint azoknak a „keresztény nemzeti”, „fajvédelmi” és „pro keresztény” rikoltozásoknak vagy szólam-áradatoknak, melyekkel felelős vagy felelőtlen politikusok nap-nap után hátráltatják a sokat emlegetett konszolidációt.

A nyolcvanas évek elején volt már egyszer „keresztény kurzus” Magyarországon. Ez nem a numerusz klauzusban, hanem a vérvádban csuesosodott ki. (Par nobile fratrum!) Ez időtájt 1884 február 7-én mondott Apponyi Albert gróf egy nagy beszédet a képviselőházban, melyben világosan körvonalazta álláspontját az antiszemitizmussal szemben.

„Hogy mit tartok én az antiszemitikus agitációról, azt, t. ház, tán nem is szükséges bővebben kifejtenem. (Közbeszólás jobbfelől: De jó lesz. Halljuk, halljuk.) Azoknak, akik úgy tetetik magukat, mintha e tekintetben kételyeik volnának, (Derűtség balfelől.) azoknak megteszem azt a szívességet, hogy megmondjam: miután a jogegyenlőség kultuszában nevelkedtem és a jogegyenlőség politikai dogmáját sohase meg nem fogom tagadni, (Zajos helyeslés a baloldalon.) miután keresztény hitem alapelveihez tántoríthatatlanul ragaszkodom, melyek közt a felebaráti szeretet a legsarkalatosabbak egyike. (Általános helyeslés.) úgy politikai, mint erkölcsi szempontból határozottan el kell ítélnem az oly agitációt, melynek szubjektív és gyűlölködést terjesztő célzatai mind a két alapelvebe ütköznek.” (Általános zajos helyeslés.)

Igy nyilatkozott tehát Apponyi az antiszemitizmussal szemben vallott elvi álláspontjáról. Valóban egy irányzat, amely megsérti a jogegyenlőséget és emberszeretet nagy elvét tagadja, az hiába kendőzi magát „kereszténnyé”, fajvédővé, az nyilvánvalóan a leg-sötétebb reakció kifolyása. De nagyon érde-

kesek e beszédben az antiszemitizmus gyakorlati terjesztését megbélyegző szavai. Különösen Prohászka, Bangha és Zadravec „fajvédő” ősmagyarok és előkelő egyházi férfiak hallhatják ezt nagy figyelemmel.

„És ha már erre vonatkozólag, ami nem volt szándékomban, ennyit mondtam, nem tehetem, hogy ne reflektáljak pár szóval Eötvös Károly igen t. képviselő ur minap elmondott beszédjének egy passzusára. (Halljuk!) Ő t. i. az antiszemitizmust többféle kategóriákba osztván, a többek közt — a többi kategóriákkal nem foglalkozom — hivatkozott a főpapok és egyáltalában a papság antiszemitizmusára.

Nem tudom, hogy a képviselő ur honnan vette azt. Tudtommal — és igen szomorú volna, ha másként volna — *nincs Magyarországnak egyetlen egy főpapja, nincs egyetlen egy előkelő egyházi helyet elfoglaló egyéniség Magyarországon*, az összes keresztény felekezetek közt, akitől az antiszemitikus mozgalom a legesekélyebb bátorítást nyerte volna. És ha netalán az alsópapság sorában találkoznék itt-ott egyesek, kik e mozgalommal karöltve járnak, aminthogy magam is tudom, hogy ez itt-ott előfordult, hát én ezt véghetetlenül szomorú eseménynek, illetőleg jelenségnek tartom és a magam részéről nem tehetek egyebet, mint hogy — amennyire befolyásom köre terjed, amennyire az illetők hajlandók az én szavamra egyáltalában valamit adni — éppen a vallás szolgáit és éppen a keresztény vallás szolgáit és elsősorban azét az egyházét, melyhez tartozni szerencsés vagyok, kérve kérem, hogy e mozgalomnak lényegében keresztényellenes jellegét félre nem ismerve, azzal közösséget *visszautasítsanak*.” (Zajos helyeslés. Zaj az antiszemita párt részéről.)

Végül meg Apponyi reámutat arra, hogy az antiszemitizmus főoka az a tévedés, hogy a kapitalizmusnak s főleg a hitelszervezetnek egyes tulkapásait, mivel ezeken a pályákon nagyobbára zsidók működnek, magának a zsidóságnak, mint olyannak rovására írták. S jelzi természetesen, hogy mily igazságtalanság ez.

Beszéde, mint látható, ma is aktuális. Tanúsága ép oly megcségyenítő a mai „fajvédők” számára, amily bizonyíték Apponyi nemes gondolkodása mellett az egész beszéd szelleme.

Céltalan dolog a tarifaemelés...

Vázsonyi Jenő
a MÁV gazdasági politikájáról

A legutóbbi napokban mind gyakrabban ütötte fel a fejét a sajtóban a MÁV tarifaemelésének híre, amelynek mérvéről és időpontjáról különböző verziók kerültek forgalomba, sőt az egyik hétfői lap már számszerű adatokat is közölt a tarifaemelésről, amely, értesülése szerint, még ez év decemberének első napjaiban életbelép. E híresztelések érthető nyugtalanságot keltettek a gazdasági életben, mert hiszen a szállítási díjtételek megdrágítását erősen megérezné valamennyi kereskedelmi és ipari érdekeltiség. Felkerestük tehát Vázsonyi Jenő államtitkárt, a MÁV volt elnökgazdátját és megkértük, hogy mondja el véleményét a küszöbön álló tarifaemelés teréről és arról, miként gondolja csökkenthetőnek a MÁV óriási deficitjét. Vázsonyi Jenő a következőket mondta *A Pénzvilág* munkatársának.

— Ami a tarifaemelést illeti, *ebben a híresztelések dacára sem tudok hinni*. Nem tudom ugyanis elképzelni, hogy ugyanakkor, amikor Bethlen István gróf miniszterelnök amugyis fokozódó drágaságot jósol a télre, a MÁV olyan drágításra határozná el magát, amely szinte tragikus következményekkel járna az egész gazdasági életre. Mert nem szabad elfelejteni, hogy ha példának okáért a MÁV most egy tizenhatmilliárdos tarifaemeléssel állna elő, ez az életviszonyok drágításában *nemcsak tizenhatmilliárdos, hanem jóval na-*

gyobb többletet jelentene, mert minden áremelés — akár hatósági, akár magánáremelés — többlet fokozza a drágaságot, mint amennyit az áremelés számszerű mérve kifejez.

— De másrészt *céltalan dolog volna a tarifaemelés az állam szempontjából is*. Kétségtelen ugyanis, hogy, közgazdasági terminológiával élve, az állam egyik legnagyobb fogyasztója a MÁV-nak. Ha már most a vasuti szállítás megdrágul, ezt a bevétel-többletet equalizálja az állam azzal, hogy ennek a többletnek *jelentékeny részét visszafizeti a MÁV-nak* az anyagbevásárlásnál és az alkalmazottak ellátásánál.

— Ugyanilyen értéktelennek mutatkozik a tarifaemelés akkor, ha a MÁV mérlegére való kihatását vizsgáljuk. Ebből a szempontból ugyanis azt a szerepet játsza, mint a nálunk már kimulóban levő *indexrendszer*, amelynek értéktelenségét az osztrák példa igazolja. Mert ugyanugy, amint az indexrendszer is egyre fokozódó drágulást teremtett, ami viszont az index további emelését tette szükségessé és így a *határtalan drágulás circulus vitiosusát* idézte elő, éppen így működik a tarifaemelés is. Ha megdrágul a tarifa, ez maga után vonja a beszerzés és ellátás megdrágulását, mit megint csak újabb tarifaemeléssel lehet ellensúlyozni. És így tovább a végtelenségig. Tehát nemcsak szánálni nem lehet a deficitet tarifaemeléssel, de éppen az ellenkezőjét érjük el vele.

— Még egy oldala van a tarifaemelésnek, ami megfontolást érdemel, még pedig az, hogy ez lényegében nem egyéb, mint egy *hatalmas fogyasztási adó*, amely egyformán sújtja —

közvetlenül vagy közvetve — az állam valamennyi fogyasztópolgárát. Ugy vélem tehát, hogy az ilyen nagymérvű fogyasztási adó életbeléptetéséhez feltétlenül *a nemzetgyűlés hozzájárulása volna szükséges*, amint szükséges ez a hozzájárulás minden más adónem kivételéhez is.

— Ami a *deficit eliminálását* illeti, erre nézve nem tudok nyilatkozni, mert egyrészt az erre vonatkozó számszerű adatok nem állanak rendelkezésemre, másrészt nem ismerem az ügy vitel jelenlegi módját. De mindenesetre az a véleményem, hogy az olyan *tüneti kezeléssel, mint a tarifaemelés*, nem lehet a bajokon segíteni, ehhez a MÁV egész gazdasági politikájának gyökeres orvoslása volna szükséges.

Beszélik...

Zsedényi Ede a régi magyar konzervatív politikusok közül való volt, nagy tekintélyű férfiú, aki 1847-től a hetvenes évek végéig volt tagja a magyar országgyűlésnek, eredetileg Pfandschmidt-nek hívták, szépesi szász volt és nevét Zsedényire magyarosította. Egyik kitünősége volt a magyar politikai életnek akkor, amikor a nemzet élettereje a legnagyobb és legkitünőbb tehetségeket hozta a közélet felszínére. Zsedényi a legszélsőbb konzervatívok közé tartozott, 47-ben a Dessewffyék oldalán állott, 61-ben Apponyi György mellett, később Sennyeynél is erőteljesebben barcolt a konzervatív gondolatokért.

Az öreg Zsedényinek nevezetessége volt, amely mindennél jobban híressé tette őt, hogy kedden sohasem vett részt a parlament ülésén, mert minden hétfőn éjszaka Bécsbe utazott, ahonnan szerdán tért vissza Pestre. Zsedényi volt az egyetlen magyar tagja a Kreditanstalt igazgatóságának, annak a pénzintézetnek, amely valóban diktátora volt akkor a régi monarchia egész gazdasági életének. A Kreditanstalt akkor kezdte meg hatalmas alapításait, iparvállalatokat alkotott, vasutakat építtetett és egy szép napon Lónyai Menyhért, akinek akkor Zsedényi a legnagyobb nehézségeket okozta a költségvetési vita során, azt mondotta Bécsben Rotschild Károlynak:

— Mondd, kérlek, hogyan jöttök ki a Kreditanstalt igazgatóságába ezzel a Zsedényivel. Nem tudunk olyan tételt felvenni a költségvetésbe, amely ellen fel nem szólalna és amelyet ne akarna törölni. Egy olyan hatalmas vállalatnál, mint a tiétek, nem akadályoz az ő konzervativizmusa?

— Kérlek — válaszolta Rotschild — én ezt a kérdést már nagyon egyszerűen megoldottam. Amikor az igazgatóságban a vezérigazgató bármilyen előterjesztést tesz, én mindig felszólalok az elnöki székből és azzal kezdem, hogy teljesen osztom Zsedényi nézetét, én is amellett vagyok, hogy egy ilyen kockázatos üzletbe a Kreditanstalt nem mehet bele. Nekem is az a véleményem, — mondom — hogy akinek nincs elég pénze egy vállalkozáshoz, annak nem is hitelezhetünk, de mégis csatlakozom Zsedényinek ahhoz az álláspontjához, hogy a banknak végtére is üzleteket kell kötni és hogy nem térhetünk ki az alól, hogy a részvényesek számára valamiképpen biztosítanunk kell az osztalékfizetés lehetőségét. Miután így én elmondom előre Zsedényi álláspontját és soha, de soha nem ellenkezem vele, természetes, hogy ő az első, aki megszavazza az igazgatóság előterjesztését...

Róna tanárhoz beállított egy fiatal hölgy. Elmondta, hogy beteg, rosszul érzi magát, a doktor megvizsgálta és megállapította, hogy a betegség olyan természetű, hogy a bacillusainak, ha a törpék országában élne, nyilván már olyan hosszú szakálluk volna, mint a mesebeli manóknak.

A tanár megvizsgálta, felírta a receptet, aztán megkérdezte a páciensről:

— Mondja kisasszony, hol van ön?

— Ebben és ebben a bankban.

— És ott mit csinál?

— Az expedicióban vagyok.

— Hát ott micsoda?

— Hát kérem, én intézem a levelek elküldését. Melyik megy közönségesen, melyik expressz és melyik ajánlva.

— Tudja mit, kisasszony, szakitson ezzel a közönséges viszonytal, de expressz — és *ne ajánlva!*

Volt Hódmezővásárhelyen egy öreg ügyvéd. Juhász Mihálynak hívták, még a 40-es években lett ügyvéd, volt párszázholdas birtoka, gazdálkodott, ebéd után

a Lloyd-ba járt és felsőst játszott a vásárhelyi bol-
tosokkal. Az ügyvédi praxisát nem valami nagyon
folytatta, nem azért, mintha nem akadtak volna
kliensei, hanem a gazdaságától nem sok ideje telt
rá. A nyolcvanas években, Tiszaeszlár idején *Eötvös*
Károly legrajongóbb hívei közé tartozott, pártelnöke
volt *Endrey* Gyulának, aki évtizedeken át volt vezére
a vásárhelyi liberalizmusnak és nála szállt meg min-
dig *Herrmann Ottó*, ha meglátogatta a nagy alföldi
várost.

Egy szép napon beállított hozzá *Bauer Gyula*, a
nagy vásárhelyi gőzmalom; valami gabonaügyben

tárgyaltak és egyszerre csak *Bauer* meglátja, hogy az
irodaszoba közepén egy nyulbőr lóg le, amely szépen
kipeckelve szárad az irodaasztal fölött. a lámpa
mellett...

— Mi ez itt, Miska bátyám? — kérdezte.

— Ez itt? Egy nyulbőr.

— Nyulbőr? És minek az?

— Hát szárítom.

— Száritja? Hát miért nem adja el?

— Hogy miért nem adom el, — pattant fel *Juhász*
Miska bácsi. — Hát ki vegye meg? Mind ügyvéd
már...

Lázás konjunktura Berlinben

A német és a magyar Devizaközpont — Idegenek inváziója a berlini piacon

— Mi van ma Berlinben! — rendesen ebben
a kiáltásban tör ki minden magyar, akit ügyes
vagy bajos dolga a német fővárosba vetett.
Mi, akiket szintén legyőztek, szintén megcson-
kítottak, szintén végig ostromozott forradalom
és egyéb lengés, mi, akik már nem egy idő-
szakban megdermedtünk a zürichi hatás miatt,
— valamennyire átérezhetjük volt s hű szövetsé-
gesünk legújabb eseményeit. Amit a márká-
val műveltek és amit csinálnak vele ma is, az
megrendítőbb, az szédületesebb arányu és ért-
hetetlenebb még a bécsi s a varsói devalvációt
is. Több ez az egyszerű, az elementáris
összeomlásnál és az előjelekből meg a berlini
közfelfogásból ítélve, elkészültek arra, hogy
Sámsonhoz méltóan a leomló terhek alá ma-
gukkal temetik egész Európát.

— De Németország, a germán nép akkor is
előbb fog föltámadni, — teszik hozzá az opti-
misták.

Hogy mi van ma Berlinben, pénzügyi szem-
pontokból elsősorban, azt alkalmunkban áll az
alábbiakban ismertetni, nem tulozva s nem
szépitve semmit:

Idegenek inváziója

Németország helyzete a világháború után
anyagi és gazdasági meg pénzügyi szempont-
ból egészen más volt akkor, amikor a világ-
háború véget ért. Először is a németek, mint
a hőrség a lyukba, hazahordta az értékeket
Orosz., Lengyel., Oláh., Szerb., Belga. és
Francia-országokból. Mint jellemző esetet hoz-
zák föl erre vonatkozólag ma is a volhiniai
és podoliai jótöredet, amit vagyonokba raktak
s vittek Poroszország „megjavítására.” Aztán
Németország vasutjait, folszereléseit, bányáit,
erdőségeit, közlekedését, iparát, termelési foly-
tonosságát nem vágták ketté, mint minket
négy felé... legfőljebb francia kiuzsorázás és
lengyel rablás következett egy-egy, bár jelen-
tős vidékre.

Ezeknek a tényezőknek döntő fontosságuk-
nak kellett volna lenniök, s a jótékony: talpra-
állító hatásuknak nem lett volna szabad elma-
radniok, ha váratlanul a háború befejezése
után nem következett volna az épolyan szivós
s az „utolsó aranyig” menő harc, amely ma is
tart. Amint a márkát a francia frankkal szem-
ben — a fontról és dollárról nem is szólva —
kezdték mint vesztest püfölni, megkezdődött
az idegenek inváziója is; Németországot el-
özönlötték, nem személy szerint érve (bár így
is), hanem idegen pénzek hódítása szerint.
Francia, belga, svéd, dán, amerikai, olasz, de
angol érdekeltségek rávetették magukat az
értékpiacra, a bányákra, a hegyekre és a
Dunára, rádobták pénzbeli súlyukat a mérleg
serpenyőjére, s az nehezebb lett, mint annak
idején *Nagy Sándor* kardja. Kezdték össze-
vásárolni *potom áron* az ékszereket, a gvári
termékeket, a technikai és mechanikai műsze-
reket, a művészeti cikkeket, képeket, szobrokat,
régiségeket, szőnyegeket, szőrméket, kezdték
megvenni az ingó után az ingatlanokat.

A nyáron az idegenek vásárlási láza való-
sággal düböhé fejlődött. *Egész rajok lepték el*
a vidéki német városokat, úgy hogy értékes
holmikat csak a franciák, csehek, olaszok,
amerikaiak, angolok, gvarmati idegenek fizet-
tek meg, s a köznép szitkozódva, nvlt ellensé-
ges indulattal fogadta a „hódítókat”, meg-
dobálták őket, s egyes üzletekben kiírták,
hogy: *itt idegeneket nem szolgálunk ki!*

Az idegen tőke azonban ekkor már befész-
kelte magát a nagy német bankoknál, ugy-
annyira, hogy a tisztán csak német-érdekel-
ségű bankok, s ezek által finanszírozott vállá-
latok nem is bírták a verseny iramát, a tarka:
részben — jó vagy rossz részben — idegen
érdekeltségekkel szemben.

Hogyan veszik meg a német javakat?

A nyugati nagytőke sokkal gyakorlottabb,
semhogy — magyaráz kifejezve: egyéni ak-
ciókkal dolgozzon. Konzorciumokat alakítottak,
például ilyen céllal: a Németország fő-
városaiban s vidéki főbb helyeken található
összes aranyórát föl kutatni és minden áron

megvenni. Természetesen, miután a márká
egyre zuhan, világparitási áron alul juthat-
tak az órákhoz s az a *Schaffhauseni*, amelyik
Svájében mondjuk ötszázhatvan frankba ke-
rült volna, Frankfurtban beszerezhetővé vált
négy százhuszért, természetesen márkára és
vissza-számítva.

S a konzorciumok valósággal tombolva ve-
tették rá magukat, új meg új értékekre. Leg-
jellemzőbbé vált működési és spekulatív vak-
merőségére a következő: Elhatározták, hogy
Berlinnek, Münchennek, Hamburgnak, Drez-
dának, Kölnnek és Majna menti Frankfurtnak
a legszebb palotáit megszerzik. S egy szép
napon — ez év augusztusának végén — kide-
rült, hogy *egy Páris-lyoni érdekeltség egyedül*
Berlinben kétszáznyolcvanhárom palotát szer-
zett meg. Egy másik, belga-angol érdekeltség
viszont *Hamburg város kikötőjének egy részét*
szerezte meg. A dolog még az amerikai yankee-
nek is imponált, de ők, kissé elkésve bár, in-
kább egyéni üzletet csináltak, főleg ingóságok-
ban, amiket hazaszállíthatnak. Játssza tehetik:
ami Németországban tízmillió márká, azt ők
potom tízezer dollárral átvehetik s vihetik.

A Rajna mentén nemcsak a városok, de a
falvak is hemzsegek francia és belga szavak-
tól. Nyers, durva megnyilatkozása a pénz ha-
talmának, amely bár nemzetközi és nem hű
nemzeti szentimentalizmust, ebben a kivételes
esetben azonban az édes bosszu, a *revans*
eukorporával van meghintve.

Jönnek a tőzsde keselyűi

Először volt Bécs. Aztán jött Varsó. Sorra
került Budapest. És most Berlin.

A bécsi tőzsdemanőverek Napoleonjai s köz-
katonái, szakácsai és szanitézei, akik egy-
ideig csatát vesztek és temettek, csakhamar
rájöttek az örök egoizmus aranyigazságára:
inkább más, mint én... És csakhamar letarol-
tak mindent, eltemettek mindenkit, aki hagyta
magát. Belejöttek, mint kell csinálni, csak ép-
pen az osztrák korona ment tönkre.

Berlinben derült ki ezidőben, hogy a bécsi
tőzsdei hossz- és bész-lovagok mennyire írá-
nyító szerepet vihetnek idegen fővárosokban
is. Tehát, mondjuk, Budapestén szintén. *Ezek*
az edzett milliomosok meg milliárdosok befész-
kelték magukat Berlinbe, Bécs, Varsó és Buda-
pest után és mindent letaroltak, ahol csak fű
nőtt — azaz ott is, ahol semmire nőtt...

Csodák-csodája, hogy a félelmetes seregben
nagy számmal akadnak pesti benszülöttek,
meg különféle magyarok. Ezek is milliomo-
sok, ezek is tevékeny részt kaptak a nagy
kampányban. Sok magyar oly jól áll, s any-
nyira orientálódik, hogy palotát vett maga-
nak Berlinben.

A magyar Devizaközpont mintájára

A németországi illetékes és nem illetékes
körök elég későn ocsudtak föl, milyen végzetes
uton száguld az ország értékeivel a megvadult
márka. Azonban nem tudtak elhatározásra
jutni, s innen keletkezett az európai szállóige,
amit szabadon *Poincaré* után, hangsúlyoztak,
hogy: Németország önmaga, öntudatosan teszi
tönkre a márkát. Erre vonatkozólag közöl-
jük *Wirth* birodalmi kancellárnak legfrissebb
nyilatkozatát, melyet abból az alkalomból tett
meg, hogy a márká leasett tizenhárom és félre.
Wirth kancellár ekkor az alábbiakat mondotta
egy külföldi hírlapírónak:

— *Ami a németországi inflációt illeti, az nem*
az oka, hanem a következménye a márka-
zuhandásnak. Kimondhatom, amit mi németek
valamennyien keserű érzéssel vallunk, hogy
az antant rontja le örökös fenyegetéseivel a
német hitelt. A német kormányának elsősorban
arra kell gondolni, hogy elejét vegye az éhség-
nek és csak az után gondolhat a reparációkra.

A kancellár nyilatkozatával a német lapok
legfrissebb számai is foglalkoznak, s kommen-
tárral fűszerezik. El vannak arra készülve,
hogy a márká még fog esni egy-két ponttal.
Viszont a budapesti devizaközpont egyik
exponált vezetője erre vonatkozólag így
mondotta kérdésünkre:

— *Berlini hírek arról szólnak, hogy az ot-*
tani devizaközpont meg fogja egy stabil
pontra a márkát, a legrövidebb időn belül.
Ugyanis a német devizaközpont, mely a ma-
gyar központ mintájára, hasonló okokból és
egyező céllal létesült, most esik túl az első,
gyermekbetegségen és a magyar esethez képest
elér a tisztulás folyamatához. Hogy a stabil-
pont magasabb lesz-e valamivel, mint a mos-
tani árfolyam, ezt még Berlinben se sejtik,
azért jósolni igen nehéz. Logika itt alig segít.
Mégis — legalább távolból ítélve — inkább
várható a márkának magasabb ponton való
stabilizálódása, még e novemberi hónapban.
A spekuláció rontó túltengését ép most féke-
zik meg, ami után csak javulás várható, bár
a német devizaközpont ellen való érdekeltsé-
gek ártó beavatkozási kísérlete egy ideig, fő-
leg hangulatilag pesszimizmus irányában, érez-
tetni fogja a hatását.

Indifferens vélemény szerint a német deviza-
központ működése, illetve a berlini inflációs
politika nélkülöz olyan egyéniséget, mint ná-
lunk *Teleszky János*, aki tudvalevőleg a saját
meggyőződését szinte diktátori érvénnyel viszi
keresztül, hogy jó vagy rossz irányban-e, an-
nak a taglalásával ezuttal nem foglalkozunk.

Németországban ma mindenestre igen su-
lyos a helyzet, az immár politikailag is. Az
emberek — pénzügyi, politikai, állami csoport-
ok — valósággal olyan eseményekre is el-
vannak készülve, amit *Tisza István* annak
idején a magyar jövőre vonatkozólag így jel-
lemzett: *ugrás a sötétbe.*

A TŐZSDE GALÉRIÁJÁBÓL

Nagy Andor

A tőzsde emberforgatagában föl-fölbukkan
néha *Mikszáth Kálmán* hazajáró lelke, de testet
öltve. Kissé nehézkes járása, eleven mozdulatai,
széles válla — no meg kis embonpointje is — a
nagy palóca emlékeztet és ha megszólal, ez a
hasonlatosság még csodálatosabb. Palóc vidék-
ről, Abaujmegyéből szakadt Budapestre Nagy

Andor, de már régen, jó pár lustruma. Ám za-
matos, friss fordulatokkal és kifejező hasonla-
tokkal teli beszédén még most is ott csillog az
a szinte etnográfiai himpor, amelyet a vidék
mint elévülhetetlen örökséget ad fiaival egy
életre. Hajában már több az ezüstsál, mint a
fekete, szemére olykor föl-fölteszi nagy kerek-
üvegű csipetűjét és azon át ragyog elő eleven
tekintete, amely széles arcát sugárzó értelmes-
sége mellett jóságossá varázsolja. Nyaka tömzsi
és kemény, mint vérbeli kálomistáé és egész
mozgékony lényét a jóság és a nyakasság jel-
lenzi.

Mosolygó arc és erős, szinte dacos akarat.
Barátai és ellenségei egyformán erőszakosnak
ösmerik, de mindkét kategória — amely közül
tagadhatatlanul az előbbi a nagyobb — a föl-
tétlen elismerést jelentő mozdulattal pecsételi
meg azt a meggyőződését, hogy Nagy Andor
mindig csak az igazság és az igazságosság küz-
delmében megy el a késhegyig menő makacs-
ságig.

A tőzsdetanácsban, melynek több mint egy
évtizede tagja, ő az állandó ellenzék. De ugyan-
akkor ő a reformátor is. Nem tekintti üres titu-
lusnak a tőzsdetanácsosi címet, hanem komo-
lyan veszi azt az önmaga teremtetten megállá-
pitást, hogy a tőzsdetanácsos — bíró. Ám nem-
csak mások felett kell ítélkeznie, hanem ön-
maga és a tőzsdetanács fölött is, amelynek
minden lépésére, minden határozatára ügyel,

hogyminden rendelkezés a tőzsdének, a tagok összességének érdekét szolgálja. Nem kereste soha a hatalmasok kegyét és nem egyszer szembeszállt a tőzsdének szinte történelmi súlyú elnökével, Kornfeld báróval is. Lázadónak azért senki sem tartotta soha és szolgálatait mindig megbecsülték, mert reformjaival ő nem akarta és nem is gyújtotta fel soha Mercurius templomát, a tőzsdét és mindig azt tartotta szem előtt, hogy a tőzsde struktúráját annyira kifogástalanná tegye most, amikor erre autonóm joga van, hogy a tőzsde szervezetének és belső életének szabályozása befejezett legyen, amikor már külső erők vindikálnák maguknak. Nagy szociális műveltsége megkönynyitette harcait és mint kitűnő debatter is nagy sikereket aratott. Magasabbrendű gazdasági célokért folytatott harcában mindig szem előtt tartotta, hogy a tőzsdét meg kell kimélni a közgazdasági élet szélsőséges kilengéseitől. És ugyanakkor a tőzsdei üzletmenet szoliditására úgy kell ügyelni, mint aranyművesnek az arany mérlegére.

Ma, amikor a tudomány is érdekeket szolgál és nem mindig a szent meggyőződésnek, hanem érdekesoportoknak harcosa, ő józan higgadsággal apostolkodik gyakorlati reformjaiért. Hívei, akik fölöttébb nagy számban vannak, őt ott szeretnék látni a tőzsde vezetésének élén, mert hiszen eddig is ő volt az, aki új és új ideákat hozott a tőzsdére és önzetlenül ki is verekedte azoknak megvalósítását.

A tanácsban szigorú és kérlelhetetlen, amikor arról van szó, hogy igazságtalanságokat meghehíusítson. A társalgóban és füstölőfolyosón pedig maga a megtestesült jó kedély, aki úgy elanekdotázgat, mintha Mikszáth Kálmán valamelyik unatkozó nagyurának egyenes leszármazottja volna. A kassai prémontrei-barátok egykori növendéke. Ő is kettős életet él, mint a legtöbb tartalmas életű ember, de őneki sikerei is vannak, mert mindig meg tudta válogatni, hogy hol legyen komoly és hol engedje szabadjára ötleteket rakétázó bonhomiját.

De mintha csakugyan két ember életét élné, annyit dolgozik is. Tőzsdetanácsossága mellett tagja a fővárosi bizottságnak és a középítési, közgazdasági és katonai bizottságban működik. Igazgatósági tagja az OMKE-nek. Az adókievési bizottság elnöke. Sorozóbizottsági elnök. És a legutóbbi választásoknál választási elnök volt. Egyik megalapítója és igazgatósági tagja a munkás-gimnáziumnak és az Erzsébet-népakadémiának. Egy embertől ennél többet már aligha lehet kívánni.

Nagy Andor mondotta egyszer:

— A tőzsde, egzisztenciális szempontból, óriási kikötővé lett ahová mindenfelől tódulnak a legkülönbözőbb méretű és alaku hajók: ladikok, esolnakok, gályák, gabonahajók, shoonek, motoros bárkák. És a hajótörötteket is odasodorja egy szál deszkán a hullám.

... Jóleső és megnyugtató tudat, hogy az egyik révkapitány olyan biztosszemű, olyan higgadt gondolkodású, mint Nagy Andor.

ACZÉL PÁL ÉS TÁRSA BANKÜZLETE BUDAPEST, VI. KER., ANDRÁSSY-ÚT 29

..... Telefonszám: 99-27.

Wien, I., Schottengasse Nr. 9. Telefon: 15275 és 17314.
Budapest, V., kerület, Tőzsdapalota. Telefon: 134-31.
Fiókok: Berlin—Zürich.

Grosz Imre bankházai

Elfogad értékpapírra megbízásokat az összes külföldi tőzsdékre. Valuták és devizák legelőnyösebb feltételek mellett. Kifizetések a kassziók a világ minden részére.

ZERKOWITZ EMIL ÉS TÁRSAI

Magyar-Amerikai Bank és Pénzváltóüzlet — Budapest —
New York, Wien
Központ: VII., Thököly-ut 2. szám, Budapest.

Tőzsdéfiók: Budapest, V., Géza-utca 9. Inkasszók. Átutalások.
Nemzetközi devizaforgalom. Dolláresekk és valutabeváltás. Tőzsdé-
osztály, jogügvi osztály, export-, import osztály, ingatlanforgalom.

Merkantilista fészkelődés

Írta: dr. KADOSA MARCEL

Bernáth István ur, a közgazdasági egyetem nagytudományu tanára ugyancsak elbánt a szabadkereskedelemmel azon a társas össze-
jövetele, amelyen Csilléry András, Karafiáth Jenő, Preszly Elemér és más előkelő urak jelenlétében arról tartott előadást, mennyire hátrányosnak bizonyult Angliára nézve, hogy annak idején hallgatott a „demagógia eszközeivel dolgozó” Cobdenre és áttért a szabadkereskedelemre. Mert azóta mezőgazdasága tönkrement, a buzával bevetett területe ötven év óta a felére csökkent és a parasztja kivészett. Ennek folytán a Cobden-klubnak nincs is már Angliában semmi tekintélye és — ahogy pesti nyelven mondanók — „jól gyött” nekik, hogy meghívták őket Budapestre, ahol egy kicsit kicsiszolhaták megfakult presztizsüket azon a konferencián, ahol „tulajdonképpen a merkantilizmust akarták előkészíteni, amely alatt az utóbbi évtizedekben valamennyien nyögünk”.

Ebből mindenekelőtt az az örömdetes dolog derül ki, hogy ma már nem nyögünk. Nem világos ugyan, hogy kik foglaltatnak abban a többes számban, akikről Bernáth István ur beszél. „Valamennyien nyögünk.” Ebből azt is lehet következtetni, hogy most senki se nyög, meg azt is, hogy most is nyögnek ugyan, de nem valamennyien. Ez utóbbi esetben az a kérdés, hogy kik azok, akik már nem nyögnek? Csupán Csilléry András, Karafiáth Jenő, Bernáth István és a többi jelenlévő urak-e vagy esetleg még mások is? Erről az előadás nem számolt be részletesen.

Annyi bizonyos, hogy szegény Anglia ma is nyög, mert tönkretette a szabadkereskedelem és nem termel akkora területen buzát, mint a múlt század közepén. Valóban olyan nagy szorosségtelenség ez? Ha az embereknek az volna istentől megrendelt célja, hogy minél több acre területen termeljenek buzát, akkor valóban sajnálatos jelenség volna az angol buzaterület visszafejlődése. Amde istennek ilyen parancsoltja sem az ő, sem az új-testamentomban nem foglaltatik és az emberek nem is ilyen okból termelnek buzát, hanem azért, mert buzára szükségük van. És minél többet azért termelnek, hogy minél jobban el legyenek vele látva és minél olcsóbban, vagyis más szóval, minél kevesebb munka árán jussanak kenyérhez. És Csilléry András rosszul tette, midőn nem világosította föl Bernáth István tanár urat arról a különös, mondhatnám bolond dologról, hogy minél kevesebb acre területen termeltek Angliában buzát, annál több buzájuk volt és annál olcsóbb volt Angliában a kenyér és a kenyérrel együtt a hus és minden egyéb is. A parasztok nélküli Nagybritanniában bifsztokot ettek az embermilliók fehér cipóval, a kizárólag parasztokból és bojárókból álló Romániában pedig kukoricamálét.

Itt tehát valami nem stímmel a tanár ur számolásában. És mi nem leszünk olyan szófukarok, mint Csilléry András ur volt: azonnal meg is mondjuk, hogy hol van a tévedés. Ott van, hogy nem igaz, mint hogyha az angol nép kisebb területen termelne buzát, mint termelt a gabonavámok idejében. Végtelenül nagyobb területen termel ma, mint termelt akkor! Kanadában és Ausztráliában, Chilében és Argentiniában. Romániában és Dániában és mindenütt a földgömbön, ahol buza terem, az angol nép számára terem: Angliának ma több parasztja van, mint volt a tizenkilencedik század közepén. Több buzaföldje, több parasztja, tehát több és olcsóbb buzája is. Angliának nincs rossz termése soha, mivel ha nem volt jó termés Egyiptomban, úgy jó volt Bolíviában és ha szárazság volt Mexikóban, volt elég csapadék Indiában. Ennek folytán Angliában mindig bőség van és amíg a múlt század elején és derekán, amikor Bernáth István tanár ur helyes megállapítása szerint még egyszer akkora terület volt Angliában buzával bevetve, mint most, egyik éhséglázadás a másikat érte Angliában, addig most, amikor felényire csökkent az angol sziget (de nem az angol nép) buzatermő területe, Angliában a legszegényebb munkásrétegnek is hus és fehér kenyér a mindennapi tápláléka szakasztott úgy, ahogyan a demagógia eszközeivel dolgozó Cobden megjövendölte.

És ezt az a huncut szabadkereskedelem tette, amelynek éppen az a legnagyobb huncutsága, hogy nincs tekintettel arra, hol vannak kitűnően szervezett Gazdasági Egyesületek, meg egyéb ilyen intézmények, hanem csak arra van tekintettel, hogy hol lehet kevesebb munkával többet, magyarul beszélve: olcsóbban termelni. Ha buzát Peruban és Coloradóban olcsóbban, mint Angliában, akkor ott termelik a buzát és Angliában a vasat. Ha pedig Angliában olcsóbban a posztót, mint Kanadában, akkor Angliában csináltatja a posztót és Kanadában legeltetik a birkákat. Ez nem egészen kellemes berendezkedés annak, aki mindenáron Angliában akar birkát legeltetni, vagy aki az angol Birkalegeltetők Egyesületének a jól fizetett igazgatója és a „Birkalegeltetés” szerkesztője, ellenben kitűnő berendezkedés az egész angol népnek, a dolgozók millióinak, akik ezáltal olcsóbban és jobban el vannak látva gyapjuszövettel, mint a világ bármely más népe.

Ha mi is ott lettünk volna azon az előkelő összejövetele, úgy záradékul még egy kérdést kockáztattunk volna meg Bernáth István úrhoz. *Ha valóban olyan haszontalan, sőt kártékony ideának tartja a szabad kereskedelem eszméjét, miért nem fejtette ezt ki az 1920-iki londoni nemzetközi szabadkereskedelmi kongresszuson, ahol ő egyedül képviselte Magyarországot?* Hogy volt szíve a pénzt költeni egy londoni utazásra, akinek ilyen véleménye van a szabad kereskedelemről és a londoni Cobden-klubról?

Vagy talán nem a saját költségén vett részt azon a kongresszuson? Ha az állam küldte őt ki, akkor is mondhatta volna, hogy a keserves drága sterlingeken talán inkább másvalaki utazzék ki a szabadkereskedelmi kongresszusra, mint ő, aki direkte undorodni megy oda. De amikor Londonban van a kongresszus, oda hivatalosan elutazni, mikor pedig a Szemere-utcában van, akkor lesajnáltni — ez valahogy nem egészen rendjén levő dolog.

A gabonatőzsdéről

A múlt héten, amikor a budapesti árutőzsdén a malmok a várakozás álláspontjára helyezkedtek és a mérsékelt vételkedv nyomán kínálat is jelentkezett a piacon, (ami mellesleg megjegyezve a liszt árát is csökkentette néhány koronával) általában azt hitték, hogy a malmokkoncentrációnak a vásárlástól való tartózkodása további és jelentékeny árolosóbbodásnak lesz a kiinduló pontja. Ez a vélekedés azonban, mint a hét első napjának üzletmenete bizonyítja, meglehetősen optimisztikusnak bizonyult.

Egészen határozott formában kolportáltak ugyan híveket arról, hogy az ellátatlanok részére szükséges gabona biztosítása céljából hosszabb ideig nem igen lesz szükség az állami vásárlásokra és hogy a liszt-export tekintetében most sem sokkal biztatóbb a helyzet, mert egyelőre igen sok külföldi piac konkurrál magyar liszttel a bevitelre utalt piacokon, de ezeknek a különböző híreknek nem igen volt hatásuk az áralakulásra. A hétfői nap folyamán pl. azt az impressziót lehetett szerezni a 11.000 koronán aluli pénzájánlatnál, hogy az árutulajdonosok ilyen alapon nem igen voltak hajlandók az értékesítésre, illetve csak akkor szerepeltek mint eladók, amikor a malmok 11.000 koronán felüli árat engedélyeztek. Ilyen árfizetés mellett azonban a malmok nem igen akartak nagyobb tételeket vásárolni. Kedden is csak 10.800 koronát fizettek, mert előbb meg akarják várni a vidékről érkező jelentéseket, melyek általában meglehetősen ellentmondók.

Egyes helyeken pl. a földadó kedvezményes fizetésére kitűzött, közben november 15-ig prolongált határidő lejárt előtt jelentkezett ugyan valamelyes kínálat, hogy pénzhez jussanak az árutulajdonosok, más vidéken azonban, ahol a szükséges összegek rendelkezésre állnak a gazdáknak, viszont változatlanul gyér az árukínálat. Ezeknek a helyeknek tehát a vidéki malmok megint intenzívebben láttak hozzá a készletszerzéshez, amihez bizonyára nem kis mértékben járulnak hozzá azok a hírek is, amelyek a közeli tarifaemelés lehetőségéről terjedtek el legutóbb. A remélt nagyobb lanyhulás elmaradásában, helyesebben a kínálat redukciójában azonban szerepe van annak is, hogy a tulsók esőzés következtében még igen jelentékeny terület nincs bevetve, azokon a területeken, amelyeket ősziekkel szoktak bevetni. A sok esőzés folytán t. i. nemcsak ezt a munkát lehetett igen nehezen és csak elvétve elvégezni, hanem számos vidéken még a késői tengeri törése, a burgonya és a kukorica kiszáradása sincs befejezve. Vagyis az árutulajdonosok, mielőtt további eladásra határoznák el magukat, várakozni akarnak kisebb ideig, hogy miként alakul az időjárás? Ilyen körülmények között a többi cikk forgalma is gyér és az árváltozás lényegtelen. A rozsot 6800—6900, a takarmányárpat 6900, sörérpát 7400, zabot 7000, esővestengerit 4200 koronán jegyezték.

Eckhardt Tibor keresztény nagybankot sürget

Érdekes vélemény a keresztények közgazdasági elhelyezkedéséről

Abban a sorozatban, amelyben *A Pénzvilág* hasábjain eddig politikások és publicisták vitatkoztak arról, hogy a közgazdasági életben mennyiben sikerült a keresztényeknek előretörniök, tért hódítaniok, amióta ezt a jelszót kiadták, — ezútal pozsonyi Eckhardt Tibor nemzetgyűlési képviselő mondja el mindenkor érdemes és figyelemre-méltó véleményét. Ő feltétlenül a legilletékesebb a nyilatkozásra, mert nemcsak egyik megteremtője volt az áramlatnak, de egyben példaadója is a habozóknak és a gyengéknek. Szinte fölösleges hangoztatnunk, hogy Eckhardt nyilatkozatának már csak azért is különös sulya van, mert ha nem szereti is a zajos és sűrű szereplést, de mindenesetre ő a politikai és társadalmi jobbszárny szellemi vezére. Ez az energikus, céltudatos politikus olyan valaki, akivel mindig számolni kell, mert vezetés szerep vár rá, akár a kormány oldalán marad, akár pedig az idők változtával az ellenzéken helyezkedik el. Az eszmék és gondolatok tisztázásában, *A Pénzvilág* oly jelentős vitájában a következőkben szólal meg Eckhardt Tibor:

— Két oldala van ennek a kérdésnek. Egy *elvi* és egy *gyakorlati*. Nemcsak egyéneiben, hanem eszményeiben is iparkodnunk kell a kereszténységet a közgazdaságba érvényre juttatni. A világ mai szörnyű lezüllésének jórészen a tulhajtott nyeresésképi vágy, az imperializmus és kapitalizmus kinövési és az ennek reakciójaként felburjánzott kommunizmus volt az okozója. A keresztény eszmény van hivatva arra, hogy itt is megériést és kiegyenlítést teremtsen.

— A modern élet kiküszöbölte a közgazdaságtól is a szabad terjeszkedést, a liberális elvet, és általában a szabad verseny kizárására törekszik. Kartellek, trösztök sokszor már nemzetközi hálózatokat képeznek és a termelést egyes elvek szerint irányítják, hogy legcélszerűbben érvényesüljenek és kizárják a túltermelésből, vagy áruhiányból származó megrázkódtatásokat. Kartellekkel és trösztökkel szemben azonban, melyek nem egyszer államot képeznek az államban, kizsákmányolják a fogyasztót és kormányokat nyerve meg maguknak, háborus kalandokba dönthetik a népeket; nekünk a keresztény világnézet alapján szilárdan állva, a szövetségi eszmét kell minden tehetségünkkel erősíteni. Ez a gondolat véd meg a bankokrácia tulkapásaival szemben is. A szövetségekben nem a kizsákmányolás, hanem a szolidaritás gondolata érvényesül, illő határok közé korlátozzák az erkölcsstelen spekulációt és a termelésnek és fogyasztásnak épp oly üdvös szabályozói, mint a tröszt vagy a kartell. A kereskedelem hasznát azok számára biztosítják, akik termelnek, megakadályozzák a kereskedelem erkölcsstelen elfajulásait és egyben oda juttatják az árut, ahol arra tényleges szükség van. *A jövő gazdasági élete nem a kíméletlen kizsákmányolás, hanem a szolidaritás jegyében kell hogy lefolyjon* s ha saját országunk egészséges berendezkedését óhajtjuk, a legnagyobb mértékben támogatnunk kell minden szövetségi megmozdulást. Agrárországokban különösen könnyű a szövetségi eszmének döntő jelentőségű kifejlesztése, mert egyfelől a termés értékesítése, másfelől az egyszerű szükségletek kielégítése szövetségek útján is kifogástalanul lebonyolítható. A szövetségi életre való berendezkedés a keresztény társadalomnak a közgazdasági életre való nevelését is jelenti s a spekuláció és tulhajtott kereskedői nyereség nyomán felburjánzott társadalmi ellentétek csökkentésére is alkalmas. Így érvényesül a keresztény szolidaritás a közgazdaságban.

— A keresztény társadalomnak a közgazdasági életbe való bekapcsolódása kétségtelenül mutat már fel sikereket, bár az eredmények közel sem kielégítőek. Visszamaradottságunk oka elsősorban a keresztény társadalom helytelen nevelése volt, mely megvetette a közgazdasági tevékenységet s az „uri” pályák felé törekedett. Örömmel konstatalem, hogy ezen a téren tökéletes hangulatváltozás állott be és a keresztény társadalom teljesen felismerte a közgazdasági pályák fontosságát és egyenranguságát bármely más foglalkozási ággal szemben. A régi mulasztásokat természetesen nem lehet máról-holnapra behozni, főleg akkor, midőn a közgazdasági élet Magyarországon a saját hatalmi céljait tudatosan szolgáló

zsidóság monopóliumát képezte mind mostanáig, mely szívósan tartja pozícióit s a keresztények érvényesülését tőle telhetőleg megakadályozni iparkodik. Elég e részben arra a makacs sajtóhadjáratra utalnunk, mely az utóbbi években a közgazdasági életben szereplő minden keresztény tényezőt elgáncsolni iparkodott. Céltudatos munkával azonban, belátható időn belül itt is sikert lehet elérni, főleg akkor, ha az államhatalom ezt a célt tudatosan iparkodik megközelíteni. A háborus közgazdasági élet minden hatalmat a kormányok kezében koncentrált s a kormány ma sokkal hatalmasabb tényező, mint volt bármikor a közgazdasági életben. A liberális felfogással való szakítás tehát a kormány részéről is elkerülhetetlen szükségesség, ha a keresztény társadalom megfelelő érvényesülésére s a régi mulasztások pótlására iparkodunk.

— A legfontosabb lépést ezirányban egy keresztény nagybank megalapításában látom, mely az agrártársadalom, az elhanyagolt kisipar és a keresztény kereskedelem és vállalkozás érdekeit volna hivatva szolgálni. Türelmetlen és tarthatatlan a jelenlegi állapot, midőn a mezőgazdaság legszükségesebb befektetéseihez hitelhez jutni egyáltalában lehetetlen, midőn a kisipar nyersanyagot csak közvetítők útján, méregdrágán, készpénzfizetés ellenében tud szerezni s a pénzügye következtében, forgófékhánnal küzdő keresztény szervezetekre, iparra és vállalkozásra az elhatalmasodott nagybankok tervszerűen iparkodnak befolyásukat kiterjeszteni. Ha egy keresztény vállalkozásnak hitelre van szüksége, azt szándásnak hívják és maguknak követelik a részvénytámogatást. Ha régi kliensről van szó, úgy akad mindig finanszírozó. Hitelszervezeteink ma nem a termelés, hanem a spekuláció szolgálatában állnak, ami egészségtelen helyzetet teremt. Egy nagy keresztény pénzügyi tevékenységére ezért elkerülhetetlen szükségesség. Ez lesz hivatva új irányt, új elveket és új tájékozódást teremteni, ez fog kiindulási pontul szolgálni a keresztény társadalom minden további közgazdasági tevékenységének. Kormány, nemzetgyűlés és társadalom egyaránt közre kell hogy működjen ebben az irányban.

Lehet-e a fényüzési cikk közszükségleti cikk?

Irta dr. RÉZLER KORNÉL, ügyvéd

Az uzsora-bíróság ugynevezett „repülő” tanácsa előtt a napokban azt a kérdést kellett eldönteni, hogy árdragító bűncselekményt követett-e el az a butorkereskedő, aki egy mahagoni berakott ebédlő-berendezésért, amelyet egy hónappal azelőtt kéz alatt 400.000 koronáért vett meg, — némi javítás elvégzése után 500.000 koronát követelt a vevőtől.

A törvény itt alkalmazható meghatározása szerint árdragítást követ el az, aki olyan közszükségleti cikkért, melynek legmagasabb árát a hatóság meg nem szabta, olyan árt követel, amely, tekintettel a beszerzési és egyéb költségekre, valamint az összes egyéb körülményekre, különösen a gazdasági élet viszonyaira is, a méltányos hasznót meghaladó nyereséget foglal magában.

A büntetethőség kérdése tehát azon fordul meg, hogy a butor közszükségleti cikk-e, különösen közszükségleti cikknek tekinthető-e egy mahagoni berakott ebédlő-berendezés, mely kivételben és tervezésében a kényesebb izlést és igényt hivatott kielégíteni.

A vádhatóság álláspontja az volt, hogy az ilyen butorzat is közszükségleti cikket képez, mert butornál nem az dönti el a közszükséglet fogalmát, hogy a butor ugynevezett tömeggyártmány-e, hanem a vevőnek társadalmi állása, műveltsége és egyéb életviszonyai által indokolt igénye. Egy hivatalnoknak igénye van arra, hogy ne egy gyalultatlan, izléstelen berendezés éktelenítse szobáját; meg kell védeni tehát neki megfelelő igényei kielégítésénél az áruuzsorával szemben.

Tetszetős ez az ügyészi beállítás, de hová vezet az ilyen meghatározás? Ki fogja tudni igazságosan beosztályozni az embereket, hogy figyelemmel társadalmi állására, műveltségére, kinek van igénye tölgy, mahagoni, faragott, berakott, stb. butorra. S hol van a határa az igénynek? Egy uralkodó hercegnek igénye lehet arra, hogy kora első szobrásszával farag-tassa ki butorait. Már most, ha az árat sokalni

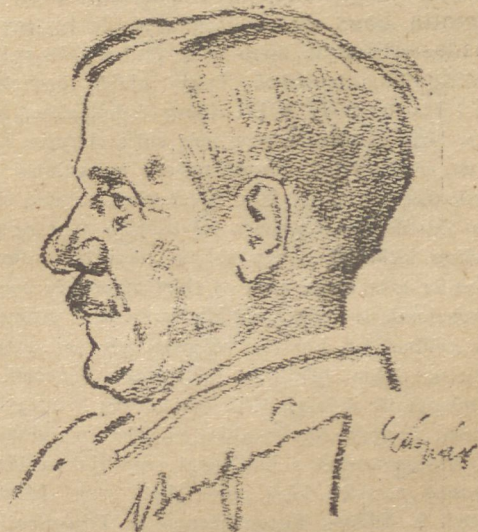
fogja a herceg, az uzsora-bíróság döntse el azt, hogy a szobrász, a festő, a tervező, vagy az iparos kalkulációja túllépte-e a méltányos hasznót!

Ide vezetne a hatóság disztinkciója, ha azt elfogadná a bíróság. Temetője lenne ez a művészetnek, melyet az iparban oly nagyon nélkülöznünk és melyet csakis a tehetős és nem az igényes tud megfizetni. Nem merne kiemelkedni az ipar a tömegáru gyártásából, mert lépten-nyomon az uzsora-bíróság számonkérésének volna kitéve.

A bíróság, igen helyesen, felmentő ítéletet hozott.

Dr. Bud János

az új közlelmzési miniszter, akinek működéséhez a legnagyobb reményeket fűzik

Mivel védik a huszonöt koronás gázt? Ripka Ferenc, gázgyári vezér- igazgató az áremelés okairól

A huszonötkoronás gáz egyike a legnagyobb csapásoknak, amelyek ezt a várost érthetik, akár mint fűtőanyagot, akár mint világítást, akár mint az ipar nélkülözhetetlen eszközt tekintjük is a gázt. Érdekesnek tartjuk *A Pénzvilág* olvasói előtt megismertetni ennek a rendkívüli áremelésnek megokolását, amelyet Ripka Ferenc, a gázgyár vezérigazgatója a következőkben mondott el:

— A gáz árának emelése az én megítélésem szerint is rendkívül súlyos, mondhatnám brutális. Ha azonban az általános gazdasági helyzetet tekintjük és az abban felmerülő hasonló jelenségeket bíráljuk, akkor meg kell állapítani azt, hogy ez az emelés tisztán csak lépést tart azzal a nyomorúsággal, amelybe mi fokról-fokra egyre mélyebben belemerülünk. Egy hónap előtt, amikor a gáz áremelése tárgyalás alá került, akkor készült el a mi költség-előirányzatunk a jövő esztendőre. Ez a költségvetés akkor három milliárd kiadási végösszeget mutatott, ugyanez a költségvetés ma öt és fél milliárdos variációban fekszik előttünk.

— Ha azt kérdik, vajon mi ennek főképp az oka, hát egy tételt emelek ki csupán és ez: a szén fuvarköltsége. Október elsejére a német vasutak száz százalékkal, az osztrák vasutak kétszáz százalékkal emelték a szállítási díjtételeket. Ez egymagában egy milliárd többletet jelent. Már most a márkának zuhanására a német hivatalos lapban bejelentették az újabb tarifaemelés, amelyet egyelőre hetven százalékkal jeleznek, de valószínűleg az is száz százalékos lesz, mire megvalósításra kerül, mert az október elsején életbeléptetett tarifát is így jelezték először ötven százalékkal, azután jött meg másik jelzés a hivatalos lapban, hogy hetven százalékos és mire végrehajtásra került, száz százalékos lett belőle. Az osztrák vasutak pedig már most jeleznek a Tarifen-Anzeigerben egy tarifaemelés, amelyet 15-ikén kívánnak életbeléptetni és pedig újból száz percenttel. Ez a két tarifaemelés önmagában több, mint másfél milliárdot jelent a mi számadási tételeinknél. Ha ugyanis százötvenezer tonnára átszámítjuk ezt a tarifaemelést, kiderül, hogy a többlet 1.600.000—1.700.000 korona.

— De nemcsak a külföldi tarifákat emelték ilyen arányban, hanem nagy meglepetéssel kaptuk meg a szénről szóló multhavi számlát, ahol 527 koronával van a hazai tati szén métermázsája beállítva az előző havi háromszázegynéhány koronával szemben. Van egy másik tétel is, amely újból csekély háromszáz-millióval emeli költségelőirányzatunkat és amely a munkabérek 20 százalékos emeléséből, a tisztviselők drágasági pótlékának megjavításából állott elő.

— Egyébként amikor azt az energiát, amit

egy köbméter gáz szolgáltat, huszonöt koronáért adjuk felemelt áron, ugyanazt porosz szénben harmincöt koronával, fában 42–43 koronával fizeti meg a főváros lakossága. Elismerem, hogy népszerűtlen dolog tarifaemléssel jönni egy olyan energiánál, amely a főváros százezer háztartását és iparát érinti, azonban ugyanezt átérzik Bécsben. Berlinben, ahol szociális irányú városi igazgatás van és mégsem röstelték, a drágasággal lépést tartva,

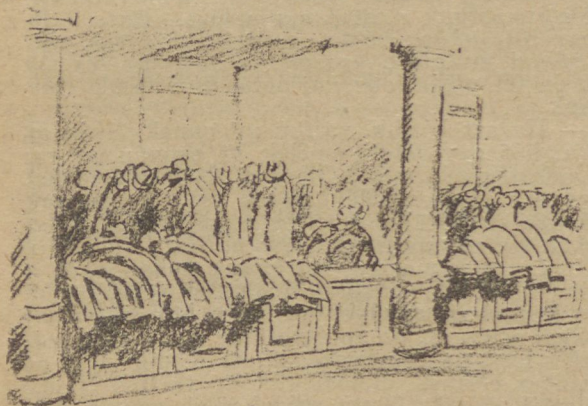
a gáz köbméterének árát október havára Bécsben 1960 osztrák koronában, Berlinben pedig 223 márkában megállapítani. Ezt pedig megállapították szeptemberben, nem akkor, amikor a márka ott állott, ahol ma, hanem még egészen más kurzusa volt. Bécs városának a gázgyára ma is kétszerannyi gázt termel, mint a mienk; a koksza ára mégis száz százalékkal, a gáz ára pedig százegynéhány percenttel drágább, mint a mienk.

300 millió a tőzsde gardrójában

Egy újságíró megfigyelései

A Szabadság-téri tőzsdepalota nagy kapuja előtt, ott, ahol bájos kommittensnök és komoly kommittens urak érdeklődnek, hogy megjöttek-e bizományaik, már meglehetősen sokan várják, hogy a tőzsde egy-egy altisztje vagy valamelyik fúrge lábu, pirossapkás polgártárs leérkezze a terembe, hogy újabb üzeneteket vigyen fel a terembe. A kis tömeg érdeklődése, izgatottsága, lázas türelmellensége már előre elárulja, hogy fön, az értékpapírok birodalmában, mozgalmas élet ígérkezik. És tényleg, amikor felérkezünk az első emeletre, a tőzsdeépület hatalmas folyosójára, már az első pillanatban láthatjuk, hogy sokkal nagyobb számmal törtetnek be a terembe, mint az előző napon és hogy a ruhatárosoknak is meleg napjuk lesz, mert garmadaszámra gyűlnek a hosszú pulpitusokon a ruhatár remekei: a drága biberrel, selyemmel, békebeli jó minőségű posztóval bélelt télikabátok. Meg kell ugyanis kezelnem, hogy a tőzsde altisztjei, akik a ruhatárt kezelik, csakis azokat a kabátokat számítják a tőzsde ruhatárának remekei közé, amelyeket még békében készítettek a Nádor-, Koronaherceg- és Váci-utcai uri szabászok... Akadnak ugyan a kabátok tömkelegében olyan darabok is, amelyek néhány héttel ezelőtt, a hausse napjaiban készültek és amelyekért legalább is 150.000–200.000 koronát fizettek a boldog tulajdonosok, de ezek a kabátok — sóhajta az egyik öreg ruhatáros — már nem azok a prima, nem azok a nagyszerű kabátok, amelyeket békében kaptak a mi kuncsaftjaink, kedves szerkesztő ur.

Garmadaszámra gyűlnek a télikabátok, mint mondottam, mert a tőzsdetagok egyre nagyobb számban érkeznek. Tizenegy órakor, amikor a megnyitást jelentő csengettyűszó elhangzik, minden egyes ruhatáros előtt 30–40 még el nem helyezett kabát fekszik a hosszú asztalon. Amikor mozgalmas t. i. az üzlet, a tagok legnagyobb része annyira ideges, hogy azt az egy-két pillanatot sem tudja megvárni, amíg a hosszú asztalról a fogásra jut a kabát. Besietnek a terembe, mert tudják, hogy akkor sem lesz semmi baj, ha az asztalon marad kabátjuk. És tényleg, a viharosabb napokon is, amikor legalább is négyezeröttszáz darab, a mai értékbe árszámlálva, minimálisan 300 millió korona értékű kabát fekszik a ruhatárakban, a kabátok letételének és fölvetelésének processzusa az elképzelhető legnagyobb rendben megy végbe. A realizálás könnyed, sima és elegáns az egész ügykezelés elárulja, hogy olyan emberek végzik, akik művészek abban, hogy miként kell e gigászi

munkát minden nagyobb zökkenés nélkül lebonyolítani.

A régi tőzsdetagok ezt különben egészen természetesnek tartják. Hiszen az öreg, de délceg Botos, továbbá Fábry és Jancsek a „ruhatárkezeléstől” kb. 25 esztendővel ezelőtt tették le az érettségét, tanítványaik pedig a szolgálatkés Gyula, a kedélyes, de mindig udvarias Imre, a fúrge Jani és Gyuri, a mindig eleven Károly és a szorgalmas Nyerges és Hajdu méltó tanítványoknak bizonyultak... Ismernek mindenkit és soha egyetlen egyszer sem fordul elő, hogy X kabátja odafelelüljön, ahol az előző napon Y kabátja várakozott, amíg gazdája benn a terembe elintézi ügyes-bajos dolgai. Megtörténik ugyan néha, hogy egyik-másik tőzsdetag, amikor valamely kedvező konjunktúra lehetővé tette, hogy ruhatárát új kabáttal gyarapítsa, elővigyázatosságból, nehogy Isten ments tévedés történetjé, az új kabátot bemutatja a Janinak vagy az Imrének, ilyenkor azonban Jani, Imre, Gyula, Károly, Botos

bácsi, Fábry és Jancsek mosolyognak és az a mosolygás azt mondja, hogy örvendenek ugyan a szerencsének, hogy az új kabáttal megismerkedhettek, a bemutatás azonban felesleges volt, mert egy pillantás a kabátra, és egy pillantás a kabát gazdájára, teljesen elegendő ahhoz, hogy a kabátot az igazi fogásra helyezték...

Nagy szó ez tisztelt uraim, mert amikor legutóbb körutra indultam a ruhatárban, azt tapasztaltam, hogy a ruhatárnak egy-egy művésze kb. 700 darab kabátot kezel egy-egy délután. Rendkívüli események idején pedig még többet, mert ha számításba vesszük, hogy tagsági és alkalmazotti minőségben 5200 embernek van joga az érték- és gabonátőzsdére bemenni, akkor bizonyára helyes az a számítás, hogy ilyen rendkívüli napokon legalább is 800 kabátot kell pártfogásába venni

egy-egy ruhatáros altisztnek... Tévedések azonban, mint mondtam, ennek ellenére is ki vannak zárva, vagy ha egyszer-másszor meg is történik, hogy valaki nem abban a kabátban megy el, mint amelyikben érkezett, ez sem a ruhatárkezelők hibája, vagy mulasztása, hanem a tagok szórakozottságának vagy idegességének „következménye”. Az 1. vagy 1/2 óra tájban „készített” kabátok közül ugyanis az elatt az idő alatt, míg az altisztek mást szolgáltak ki, a tagok pedig azon gondolkodtak, hogy talán kár is volt bonyolítani, jobb lett volna átvenni a kötetet, rendszerint szórakozottságból szoktak elvinni más hasonló színű kabátot.

Öreg hiba lenne azonban azt hinni, hogy a tőzsdének e derék altisztjei csak kabátokat kezelnek, és hogy csak kabátjaikat vagy kalapjaikat bizzák rájuk a tőzsde tisztelt tagjai. Minden nap láthatjuk, pl. amint egy-egy tőzsdetag milliókat érő értékpaprosokat ad át megőrzés végett annak az altisztnek, akinek ügyosztályába kabátja tartozik és soha egy pillanatra sem jut eszébe, hogy elismervényt kérjen a papírról. Erre különben nincs is szükség, mert e derék emberek, akik közül legtöbben 20–30 év óta szolgálnak a tőzsdét és a tőzsde közönséget, nemcsak ügyességüknek, hanem becsületességnek, megbízhatóságnak is számtalanszor adták tanujelét, úgy hogy aki 10 Ganz-részevényt ad át a ruhatárban, mert nem meri azt a terembe bevinni, egészen biztos lehet, hogy 1 óra tájban kabátjával együtt azt is megkapja.

Abban különben, hogy a tagok értékeinek a ruhatárban való elhelyezése tekintetében az abszolút biztonság érzetével járhatnak a teremben, része van a tőzsde közönsége előtt igen népszerű Erős terembiztosnak is, aki féltő gondnal ügyel arra, hogy a tőzsde megnyitásától kezdve egészen a záruláig ne csak a teremben, hanem a ruhatárnak kinevezett folyosón is a legnagyobb rend legyen. Mint valamely ezrednek kipróbált derék őrmesterei a kapitánynak a parancsát, úgy követik a fenn megnevezett derék altisztek Erős bátyánk utasítását. Van is ám ott akkora rend, amilyenhez hasonlót tán sehol sem lehet látni és úgy 1/22 tájban, amikor már mindenki a teremben van és a kabátok is teljes számmal a fogason láthatók, mintha a kabátok is tisztelnének, amikor Erős délceg, peckes magatartással végig vonul a kabátok hosszú sora előtt.

Ilyenkor az altisztek is mosolyognak, különösen ha közben úgy informálódtak, hogy benn üzlet van. Mert ez esetben természetesen nekik is jobb napjuk lesz. Olyan időben t. i., amikor csak elvétve fordulnak elő

üzletkötések, bizony gyakran előfordul, hogy egyes tőzsdetagok szórakozottságból mindössze 1, azaz egy darab kék papírost helyeznek a hosszú pulpitusra, amiért legfeljebb 5 szál gyufát vehetnek, mert a kék papíros kerek 1 korona értéket képvisel. Teljesen érthető tehát, ha a konjunktúra nemcsak a tagok, hanem az altisztek arcára is mosolyt csal, mert hiszen mozgalmas napokon tizes, huszas államjegyek is bőven hullanak az asztalra. Ez pedig bizonyára kellemesen esik nekik, nemcsak azért, mert a mai viszonyok közepette igen „jól jön” ez aránylag csekély fizetésük mellett, hanem abból az okból is, mert ebből mintegy elismerését látják annak a nehéz munkának, amelyet naponként végeznek és amely munkáért hosszú riporterkeskedésem ideje alatt magam is mindennap ajánlottam nekik — az elismerés pálmáját.

Rácz Géza

Jogerősen elítélt árdragítók

A népszerű „Keményseprő” vendéglős, névszerint Waltz György felett ítélezett múlt héten két esetben is a Kuria. Az első árdragítási esete múlt év március 23-án volt, amikor feltétele föléléért 15, sajtóért 12, marhahusért 50, rostélyosért 80 koronát számított. Az uzorabíróság ezért egy hónapi fogházra és 30.000 korona pénzbírságra, behajthatatlanság esetén további 300 napra ítélte el. Ezt az ítéletet a budapesti törvényszék az idén február 1-én hozta és már március 31-én kénytelen volt egy másik árdragítási esetével foglalkoznia, mely az elsőt megelőzte, 1920 augusztus hónap végével libasültért 75, levesért 2, sajtóért 7, pörkölt csirkéért 55, egy föltött paprikáért 35 koronát számított. Ezért pedig két hónapi fogházat és ugyancsak 30.000 korona pénzbírságra. Ebben az esetben 200 korona egyenlő egy nappal. Azonkívül kimondatott a második ítéletben, hogy az ítéletet falragaszokon kell nyilvánosságra hozni.

Egy másik vendéglős, Kiszél József ügyével is foglalkozott a Kuria. 1920 augusztusában egy adag sajtóért számított 8.50 koronát. Az uzorabíróság ezért elítélte, tekintettel arra, hogy hasonló cselekményért már előzően elítéltek, hét napi fogházra és 3000 korona pénzbírságra. A Kuria azonban úgy találta, hogy a tényállás nincsen teljesen tisztázva, miért is új eljárásra utasította a törvényszéket.

Pollák Zsigmondné, szül. Fruchter Fanny varrónő, Rohrer Ignác vegyftisztító és Kanalas András vonatkozó szegedi lakos főzölisztben tevékenykedtek. 1291. év elején Kanalas kisebb tételekben hozott fel vidékről lisztet és itt az előbbi két ember segítségével 35 koronájával vesztegették. A törvényszék Polláknét és Rohrer egy-egy hónapi fogházra és 2–2000 korona pénzbírságra, Kanalas pedig csak 800 korona pénzbírságra ítélte el.

Salamon Béla cipész-mester (Üllői-ut 120.) heteken keresztül beleg volt és távollétében egy Kiss nevű segéd csinálta az árakat, melyek azonban nem álltak arányban a hatóságilag megállapított árakkal. Felelősséggel azonban természetesen Salamon tartozott és így őt vonták felelősségre az uzorabíróság. Tekintettel azonban fenti enyhítő körülményre, 4000 korona pénzbírságra ítélte el.

Békésgyulán ez év első hónapjaiban ugyyszólván az összes mézárásokat jelentették fel árdragításért, mert a hatóságilag megállapított 36 koronás marhahus, kivétel nélkül 60 koronáért mérték. A békésgyulai törvényszék sorjába elítélte őket és az ügyük most fekszik a Kuria előtt, ahol hetenkint néhány gyulai mézárós ügye kerül tárgyalás alá. Most az elmúlt héten is három gyulai mézárós aktái kerültek ide, Lázár István, Horváth Géza és Békási Imre, akiket 1000, illetve 3000–3000 korona pénzbírságra ítéltek el a békésgyulai törvényszék.

Balog Jánosné váltóór felesége egyetlen tehénkéjének tejét árusította Algyán 4 koronás ár helyett 8, 10 és 11 koronáért. A szegedi törvényszék elítélte három napra és 100 korona pénzbírságra.

Vaorecz Józsefné múlt év szeptemberében a miskolci piacon a fejéskáposztát 8 korona helyett 14 koronáért árusította. Elítélték tíz napi fogházra és 500 korona pénzbírságra.

Még két miskolci árdragító ügye került a Kuria elé. Molnár Józsefné és Gelb Davidné kofák az alma hatósági árát múlt év október 22-én nem respektálták és 8 korona helyett 20, illetve 16 koronáért mérték. Molnárnét 2000 korona, Gelbnét 500 korona pénzbírságra ítélték el. A Kuria az utóbbi pénzbírságát 2000 koronára emelte fel.

A soproni uzorabíróságtól is került néhány akta a Kuria elé. Klaffinger Gyula kádársegéd ez év március 25-én 1200 tojást és Graf Józsefné 210 tojást akartak Ausztria által megszállt területre csempészni. Mind-egyiket két hónapi fogházra és 1000 korona pénzbírságra ítélték el. Hasonló csempészeti kísérleten érték Pilsicz Ferencné, egy 70 éves asszonyt és Berta Imrénét. Előbbi három hónapi fogházra és 1000 korona pénzbírságra ítélt el az uzorabíróság. A Kuria azonban leszállította az ítéletet csupán 1400 korona pénzbírságra. Bertánét a bíróság elítélte egy hónapi fogházra és 600 korona pénzbírságra. Czefi Ferenc kisgazda júliusban akart két lovat és augusztusban is két lovat a megszállott Bély községbe átcsempészni. A bíróság elítélte két hónapi fogházra és 15.000 korona pénzbírságra.

Végül Sellei Erzsébet Sárbogárdon múlt év januárjától augusztusig a tej árát fokozatosan 10 koronától 15 koronáig emelte fel. Az uzorabíróság két hónapi fogház és 600 korona pénzbírságra ítélte el.

A Kuria a már említett változtatásoktól eltekintve az összes ügyekben a semmiségi panaszokat elutasította és így jogerőre emelte az uzorabíróságok ítéletét.

Hogyan szabaduljunk ki a gazdasági dsungelből?

Legyen rend az állam háztartásában! — Az új költségvetés deficitje — Dr. Iklódy-Szabó János, a Pénzügyi Tanács tagjának nyilatkozata

A parlament munkája szünetel ugyan, de annál mozgalmasabb az élet pénzügyi és gazdasági körökben. A Pénzügyi Tanács, Pénzügyi Központ, Kállay miniszter programja, a jövő költségvetés eshetőségei foglalkoztatják erősen az ország kompetens tényezőit s a bizonytalan jövő, mely ezernyi meglepetést hozhat, legelsősorban a gazdasági életre, egyre erőteljesebben veti fel az égető problémákat. A Pénzvillág tudósítója felkereste Iklódy Szabó János dr.-t, a Pénzügyi Tanács tagját, a mai nemzetgyűlés egyik értékes finansziális szakerejét, aki mai gazdasági helyzetünkről, a közel jövő tennivalóiról a következő érdekes nyilatkozatot tette munkatársunknak:

Rossz auspiciumok!

Az a meggyőződés, hogy országunkat csak egy dolog mentheti meg: ha koronánkat, ha koronánk belső értékét emeljük. A korona javításának ötlete és elgondolása Hegedűs Loránt nevéhez fűződik. Hegedűsnek tagadhatatlanul nagyszerű kvalitásai voltak. De szuggesztív egyéniségével, egy belletristára valló színes előadókészségével, fanatizáló erejével nem párosult az az erély, mely koncepciójának végrehajtására feltétlenül szükséges lett volna. A fórumon gyönyörűen beszélt, de programjának megvalósításában erőtlenné bizonyult. Az igaz hogy ebben az eredménytelenségben különféle tényezők, királypuccs, belső zavarok játszottak közre és még egy: az, hogy a takarékosági politika, melyet programja sarkkövéül választott, a gyakorlati életben semmivé morzsolódott szét. Igen! Ha jönne valaki, aki ezt a programot azzal a kéréssel követhetné, hogy a költségvetésünkben jelentékeny deficit mutatkozik, félt, hogy a korona értékelése nem lesz kedvezőbb, újabb drágasági hullám fog felcsapni és ennek egy még nehezebb, még keservebb helyzet lesz az eredménye.

Reális költségvetést!

Mert ezidőszent a pénzügyi program végrehajtásának terén nagy hibák vannak. Vannak törvényeink, de csak papíron, nagyok a hiányok, az állam jövedelmei sem folynak be úgy, mint kellene.

Valóságos gazdasági dsungelben vagyunk:

a vagyonválság második törvényének végrehajtási utasítása késik, a jövedelem és vagyonadó hátralékai óriási magasságra rugnak és ezért van költségvetésünkben is az a nagy űr, melyet csakis az államjegyek tömegével töltünk ki. Ami pedig az ellenkező oldalt illeti, — a takarékoság irányában semmire történik. Vissza kell térnem Gaál Gaszton legutolsó felhívására, mert éppen az államháztartásban való takarékoságról van szó. Gaál Gaszton beszéde nagy visszafogást keltett sok helyütt, ott ahol a tisztviselők tömegéről s Csonka-Magyarországhoz való aránytalan számukról beszélt. Pedig ha a legkiválóbb, legelső rangú tisztikarról van is szó, akkor is

lehetetlen, hogy egyes minisztériumok új hivatalokat kitenyészítő intézetekké váljanak

és amikor a költségvetés rendbehozása legégetőbb kötelességünk, akkor az inflációs és deflációs politika jelszavai körül folyjon a medharc. Ez az egész küzdelem csak a felszínen mozog: a reális költségvetés mindennek az alapja és ömegéja.

Stabilizálás — fölfelé

A reális, komoly, jól megalapozott költségvetésnek egy multhatatlan föltétele van: ha akadna valaki, aki odadobná magát arra a hálálatlan szerepre, hogy akár könnyen és nyomor árán is rendet hozzon az állam háztartásába. Nyomvédek árán, igenis, mert hiszen nyilvánvaló, hogy a tisztviselők fölöslegessé vált része, kik bíztak Nagymagyarország erejében, ellátó képességében, kénytelenek lesznek más pályákra menni. Pedig tisztán kell látnia közvéleménynek: még mindig nem tudunk behelyezkedni egy oly atmoszférába, hogy belássunk:

nyolc milliónyi, letört, elgyengült nép vagyunk, melynek a külső fényről, mázról le kell mondania, holott egész berendezkedésünk úgy van megalapozva, mintha még mindig husz millió ország volnánk.

Ha egy szerencsés külpolitikai fordulattal visszanyerjük az egykori integritást, akkor a visszaalapozás könnyen menne. De fenntartani a rendszert a maga egészében olyan időkre, melyek kitudja, mikor következnek be, nem vall reális politikára. A kis, szűkreszabott keretekhez képest kell az állami berendezkedést megteremteni, itt azonban vaskövetkezetességgel kell eljárni.

A mai gazdasági helyzet helyzet karakterisztika-

kuma? Nézzük csak a részvénytársaságok működését és vonjuk le belőle a tanulságokat. Az osztalék-kimutatási eljárásra gondolok. Hiszen ha a korona jobb volna is, akkor is ugyanannyi osztalékot adnának. Például a Rima, melyet a tőzsdén körülbelül 15.000 koronával jegyeznek, 50 koronás osztalékot fizet. Már most, ha koronánkat emelni tudjuk, vásárló erejét megnöveljük, az elkerülhetetlen, hogy bizonyos fokig zavarokat idézzünk elő, de a vállalatoknak még mindig volna annyi jövedelmük, hogy munkásaink életszínvonalát emeljék s maguk se küzdjenek nehézséggel. Csehországban is kétségbe vannak esve a multimilliomosok, és keservesen panaszkodnak, de a munkás- és középosztály mégis csak meg tud élni, mindenestre sokkal jobban, mint nálunk. Mindennel számot vetve nekünk is emelnünk, illetve stabilizálnunk kell a koronát, de nem lasszal, hanem magasabban; fölfelé kell tendálnunk s ott lássuk hozzá az állandósításhoz. Ez az egyetlen lehetséges cél, mert ezt a nagy tömegek szempontja diktálja.

Nagy számok...

A jóvátételtől függetlenül is meg kell kísérelnünk a költségvetés rendezését. Ha csak másfél év múlva tárgyalunk is az antanttal, ez még nem lehet elegendő ok arra, hogy a „laissez faire, laissez aller” álláspontjára helyezkedjünk s pusztulni engedjük miatta az országot. Azt hiszem, hogy a végrehajtásnak kézbe tartása és a pénzügyi adminisztrációban a

keményebb kéz érvényesítése kívánatos.

Ez sem volna ellenemre, ha a pénzügyigazgatóságok élére agilis, energikus fiatal erők kerülnek, sőt a magam részéről akár megfelelő prémiummal is díjaznám őket, hogy munkájukat mentől eredményesebben végezzék. Erélyesen kell hozzálatnunk — ismétlem — a munkához, mert hiszen a Korányi-féle idejét multa költségvetés óta nem tárgyalunk budget-t. Azóta pedig helyzetünk csak súlyosbodott. Kállay be szándékozik nyújtani a költségvetést, mely december folyamán a nemzetgyűlés elé kerül. Részletekről még nem szólhatunk, de hogy nagy, igen nagy számok lesznek benne, az egészen bizonyos. Ezek a nagy számok persze az inflációs rendszer eredményei s emellett jogosan felmerül a kérdés, lehet-e a kereskedelmi mérleget aktívá tenni? Hiszen aranyfedezetünk nincs, az előálló hiányokat kénytelenek vagyunk olyan papirossal pótolni, melyre rá van festve egy bizonyos szám, melytől igazi értékében messze elmarad. A baj ugyan megvan Európaszerte. Amerika, mely ugyanszólva kizárólagos tulajdonosa az aranynak, nem akar senkinek sem kölcsönt adni:

amíg pedig kölcsönt nem ad, az inflációs politika sem marad abba.

Még így is — azt hiszem — előnyösebb helyzetben vagyunk, mint Franciaország és Olaszország, mert az ő átlag negyven centime-ra értékelte frankszámításuk alapján költségvetési deficitjük is másként fest, mint a miénk, úgy, hogyha az ország termelő erőit megfogjuk, a megadott alap mellett csak a költségvetés rendbehozatalára kell igyekeznünk s kilátásaink föltétlenül kedvezőbbekké válnak.

Ne számítsunk külső segítségre

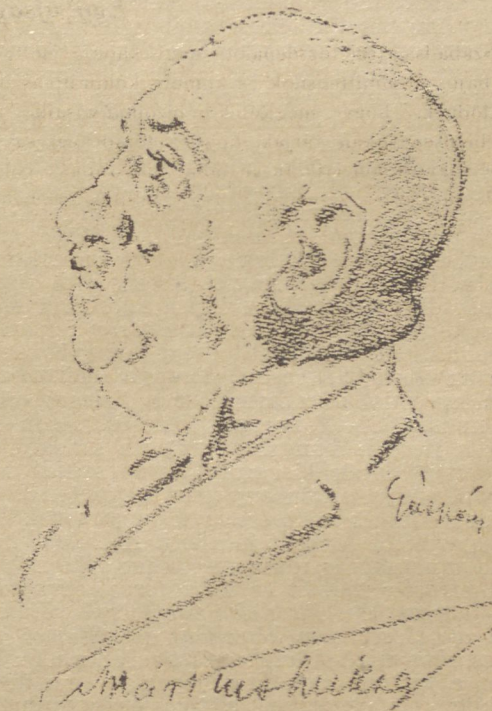
Ennél a munkánál azonban a saját erőnkre vagyunk utalva. Olyan ország vagyunk, melynek, — a ránk szabott békeszerződések folytán — hogy úgy mondjam, imperialisztikus céljai vannak. A régi Magyarország visszaszerzésében ezernyi ellenséggel, legelsősorban a szomszédos államokkal kell megküzdenünk, melyek mindent elkövetnek, hogy bebizonyítsák Európa előtt, hogy nem tudunk rendbe jönni, hogy nem vagyunk életképesek. Ausztria rég lemondott nagyhatalmi pozíciójáról s beéri azzal, hogy jól-rosszul tovább éljen, hogy második Svájc legyen. Az ilyen ország inkább számíthat külső támogatásra, mint mi. Nekünk magunknak kell bebizonyítanunk életképességünket és ezt csak úgy érhetjük el, ha rendet teremtünk a magunk dolgában. Ha Amerika fel is adja egyszer merev álláspontját, ezt legelsősorban a nyugati államokkal szemben teszi meg, azután jön csak Ausztria vagy Lengyelország, az entente kreációja, s messze, nagyon messze jövőnk mi.

Hogy amerikai kölcsönt szerezzünk ott lakó magyar véreinktől: a tervet aligha látom kivihetőnek. Az amerikai propaganda rengeteg pénzbe kerülne s az úvilágban lakó feleink előbb igen komolyan meggondolnák, bármilyen hazafias intenció vezet is őket különben, hogy itthoni befektetésénél biztonságosabban helyeznék-e el megtakarított fölöslegüket.

Hangsúlyozom még egyszer: reális, rendes költségvetés és olyan pénzügyi szakember, ki megalkuvás nélkül tör célja felé: az egyetlen megoldás, mely a mai állapotoktól az egyedüli kivésző utat jelenti.

HIREK

Márkus Miksa. Tíz esztendeje, hogy Márkus Miksa, a Magyar Hírlap főszerkesztője megszokás nélkül elnöke a Magyarországi Újságírók Egyesületének. És Márkus Miksa mindez idő alatt fáradhatatlan volt, lelkes és optimista, egy pillanatra sem csüggeteg, bár — cenzurától a fizetési indexig — mindennel hozzáfolyamodtak, az ő okosságát és tapintatát véve segítségül. A Mikszáth Kálmán és Herczeg Ferenc örökében ő intézkedett, néha

kényes és rendkívüli helyzetekben. Számtalan jót tett, embereket segített, egzisztenciákat mentett nagyon kritikus időkben. Beesület, okos magyar vezére volt annak az újságírói mesterségnek, amelynek ő az íróasztal mellett nagynevű, országos tekintélyű művésze. Amit a tíz év alatt dolgozott, az országnak haszon, neki tisztelet és beesület.

Beck Marcell párisi utazása. Báró madarasi és madarasi Madarassy-Beck Marcell, a Leszámitoló Bank kitűnő vezérigazgatója ismét Párisba készül. Csak néhány napja, hogy a nagynévű bankvezért viszontláttuk Budapesten, ahol a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank ügyvezetése már alig nélkülözhetette kipróbált vezetőjét. Beck Marcellről köztudomású, hogy éjt nappallá téve hangyaszorgalommal dolgozik bankja fejlesztésén és különös gondja van arra, hogy a szindikátusi számlák eredményei megfeleljenek a mai nagy konjunkturális várakozásoknak. Bizonyosan nem rajta mulik, hogy a konzervatív Leszámitoló Bank adminisztrációja nem áll a modern idők magaslatán (az utolsó években átlag csak egy-kétszer követtek el hűtlen tisztviselők sikkasztást a banknál) és azt sem lehet, az ő gazdag erkölcsi számlájára írni, hogy a Leszámitoló Bankot a budapesti királyi törvényszék legutóbb egy adminisztratív slendriánságból származó kinos pörben elmarasztalta. (Erről a pörrel lapunk más helyén részletesen beszámoltunk.) Beck Marcell azonban nem foglalkozhatik folyó napi ügyekkel, az egész bankvilág tőle várja a nagyszabású párisi franktartozások rendezését, mert amit odakünn el fog érni, az a többi nagybank tartozásának rendezésére is precedensül szolgál majd. A napi sajtó már többször beszámolt e téren elért nagy sikereiről, de úgy látszik, a siker még mindig nem teljes, különben a nagyszerű férfiut nem csábitanák a párisi utazás gyönyörűségei. Reméljük, csak rövid időre kell ismét bucsuznunk tőle s megnyugvásul szolgálhat, hogy itthon marad első bizalmasa, Neugebauer Kornél igazgató, aki a bank beszerzési csoportja élén oly hervadhatatlan érdemeket szerzett. Úgy volt, hogy a pótolhatatlan Lévai Adolf helyét ő foglalja el a Forgalmi Bank vezérigazgatói székében, de a tisztviselők beszerzési csoportja nem nélkülözheti Neugebauer kipróbált tapasztalatait. A báró ur távollétében különben Kádár Gusztáv, aki még fiatalember, de úgy mondják, vannak bizonyos képességei, valamint Bun József ügyvezető-igazgató felelnek azért, hogy a Leszámitoló Bank vezére távollétében is a részvényesek teljes megnyugvására töltheti be nemes hivatását.

A Magyar Szalámigyár R.-T. közli, hogy új kibocsátású részvényeire az elővételi jog — 1 régre 2 új — ujdarabonként 420 K lefizetése és a részvények egyidejű bemutatása mellett a gyár pénztáránál 1922. november 2–14-ig gyakorolható.

A Városi Villamos anyagi felelőssége. Berson Leó kávéházi zenekarmestert a városi villamos kocsija 1915. december 21-én a Nagymező-utcában halálra gázolta. Özvegye kártérítési pert indított a társaság ellen. A törvényszék Jókuthy Miklós elnöklésével elutasította az özvegyet keresetével, mert a kihallgatott tanúk szerint Berson gondatlanságának lett áldozata, mert egy a Váci-körutról jövő kocsinak kitért és a másik sínjáron mozgó kocsi elé ugrott, amely bár rögtön fékezett, de már késő volt, mert az ugynevezett mentődeszka koponyáját összeroncsolta és rögtön halálát idézte elő. Az özvegy nem nyugodott bele ebbe az ítéletbe és fellebbezett a Táblához, ahol az általa kinyomozott újabb tanukat is jelentette be. Ezek pedig megcáfolták az előbbi tanukat és azt állították, hogy Berson a Király-utcából jövő kocsi előtt szaladt el, de szerencsétlenségére a Váci-körutról jövő kocsi, melyet az előbbi kocsi teljesen eltakart, elkapta és halálra gázolta mindannak dacára, hogy Sikos István kocsivezető rögtön megállította a kocsit. A Tábla legutóbbi szombaton tárgyalta ezt az ügyet Batory István tanácsában. Itt kihallgatták az özvegyet és lányát az elhunyt kereseti viszonya felől. Berson mint kávéházi zenekarmester a baleset előtti időben napi 80–90 koronát keresett. Azonkívül mint a fuvolás hangszerek ügyes kezelője havonként többször kíségetett az operaházi zenekarban, mely szintén egy nem megvetendő összeget jelentett neki és végül ugyanezekből a hangszerekből órákat is adott. A Tábla hosszabb tanácskozás után megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét és az alperes társaságot 4000 korona évi járadék fizetésére kötelezte, mert a baleset nem kizárólag az elhunyt gondatlansága miatt következett be. A járadék esedékes baleset idejétől a jogerőre emelkedés napjáig egy összegben a törvényes kamattal, azontul előre fizetendő havi részletekben. A társaság előreláthatóan meg fogja fellebbezni a marasztaló ítéletet a Kuriához.

A Magyar Olomárgyár és Fémkereskedelmi r.-t. alaptőkéjét 10 millióról 20 millió koronára emeli fel. Egy régi részvényre egy új vehető át 1500 koronáért november 7-ig az Angol-Magyar Banknál.

A Kuria felemelte az alimentációt. A szükségleti cikkek árának általános drágulásával az alimentált egyének (elvált asszonyok és árvák) kérvényeikkel valósággal elárasztották a bíróságokat, melyben kérték a tartásdíj felemelését, tekintettel a gazdasági életben beállott változott viszonyokra. A bíróságok mindaddig erről hallani sem akartak. Most azonban végre ebben a kérdésben is változás állott be az eltartottak nagyobb öröme és a férjek és apák szomorúságára. A Kuria III. polgári tanácsa Zsiros Kálmán elnöklésével ugyanis e napokban olyan határozatot hozott, melynek következménye az lesz, hogy az érdekelt felek valóságos kérvény-özönnel fogják a bíróságokat elárasztani. Kimondotta a Kuria, hogy a tartásdíj felemelhető és kiemelte az indoklásában azt a különbséget, amely az idő múlásával megállapítható. Ezt figyelembe veendő a szerződést megváltoztatandónak mondotta ki. Az eddigi bírói gyakorlat szerint a tartásdíjak a változott viszonyok dacára sem emelhetők fel egyoldalulag.

LUKÁCS VILMOS és FIA

tőzsdeügynöki és bankbizományi iroda

BUDAPEST, V., BANK-UTCA 5. FÉLEMELET

TELEFON: 129 30 és 39-11.
TŐZSDEIDŐ ALATT: 158-32.

Sürgőnycim: LUKÁCSFIA BUDAPEST.

Értékpapírok vétele és eladása.

TELEFON: 18-08.

HUNGÁRIA
CASINO

DEMI SEC

Zsákok

malom és ipari célra legolcsóbban beszerezhetők
Fleiner Jenő és Társa

cégnél V., Perczel Mór-utca 4.

Telefon 110-76.

Kállay a kompon. Sokat beszéltek a héten az ellenfelekről, amelyek Kállay Tibor pénzügyminiszter és Teleszky János, a Pénzügyi Tanács elnöke között felmerültek. Az újságok tele voltak fantasztikus közleményekkel, de a tárgyi igazságot nehéz volt felfedezni mindaddig, amíg elő nem bukkannak a cáfolatok, amelyekre most már nyugodtan mondták a pestiek:

— Teleszky is cáfol? Kállay is cáfol? Most már egészen bizonyos, hogy van köztük ellentét.

— Nem tudnak szakítani egymással; — vélte más valaki, — de különösen Teleszkyvel nem lehet szakítani, mert pénzügyminiszterek jönnek, pénzügyminiszterek mennek, de ő marad. Ha pedig Kállay mégis tengelyt akasztott volna vele, akkor úgy jár, mint a cseh gyárigazgató járt az esztergomi főszolgabíróval...

A társaság a fülét hegyezte, az anekdotázó pedig folytatta:

— A cseh gyárigazgató, aki sohasem volt valami nagy magyarbarát, meg a főszolgabíró együtt szórakoztak az esztergomi járás valamelyik előkelő uriházánál. Elhatározták, hogy átlátogatnak egy másik vendégszerető házhoz, ahova azonban kompon kellett átkelni a Dunán. A társaságban már pezsgő jökedv uralkodott, vígan nótáztak a kompon, amikor a virtuskodásáról híres főszolgabíró azt mondja a gyárigazgatónak:

— Követelem, hogy igazgató ur is velünk énekeljen!

— De kérem, én nem tudok se magyarul, se énekelni, — szepegett a cseh.

— Nincs kibúvó, ön énekelni fog!

— De kérem....

Torkán akadt a szó, mert a főszolgabíró a hátsó zsebébe nyúlt, kihúzta a revolverét és ráfogta a cseh igazgatóra:

— Igazgató ur, ön vagy énekel, vagy hagyja el, de azonnal a — helyiséget.

A „helyiséget“, tudniillik a kompot. Hát Teleszky is így tesz a pénzügyminiszterekkel. Vagy úgy énekelnek, ahogy ő akarja, vagy pedig elhagyják a „helyiséget“ és belefutnak a saját pénzügyi politikájukba....

Tárgyalják a költségvetést. Az 1923-as költségvetést a napokban kezdte tárgyalni a — francia kamara. Nálunk már híre jár, hogy a kormány újabb felhatalmazást kér, mert ismét nem tudja a költségvetést betervezni és ez alatt másutt sietnek letárgyalni a jövő évi költségvetést. A francia budget körül mindjárt az első napon heves vita indult meg a kamarában, az ellenzék szónoka arról a 90 milliárdról kért elszámolást, melyet Németország tartozik fizetni és melyet — bár Franciország még nem kapott meg — a költségvetésben mint elköltött tételt vettek fel. A kormány ezzel szemben azt igyekszik kimutatni, hogy a deficit csak négy millió.

Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság. A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű r.-t. rendes évi közgyűlésén az 1921/22-iki üzletév zárszámadásait egyhangulag elfogadták. A részvényenkénti ötven korona osztalék f. é. november 1-étől kerül kifizetésre. A közgyűlés Schuster dr.-t, az Általános Üsehs Bankgyesület elnökét az igazgatóságba beválasztotta. Az igazgatóságot Décsi Mór, Fröhlich Pál és Mátyás Jenő igazgatóhelyetteseket az igazgatói, Fürst György főpénztáros-cégvezetőt a pénztárigazgatói, Aczél Armand cégvezetőt az igazgatóhelyettesi címmel ruházta fel és Bodon Imre, Perl Arnold és Vas Lajos főtisztviselőket cégvezetőkké nevezte ki.

Harc egy végrendelet körül. 1917 május 11-én halt meg özvegy Dósa Lipótné egy végrendelet hátrahagyásával, mely szerint egyedüli örököse nővére, Strausz Adolfné. Az örökség a szokásos ingóságokon kívül egy Szondy-utcai házból is áll. Emiatt az ingatlan miatt indult meg a harc az elhunyt másik, ugyan- csak elhunyt nővéreket öt gyermekei részéről. Ezek a végrendelet érvénytelenítését kérték, mert az örökösök végrendelet készítésére képtelen volt, mert aggsági elbutultságban (dementia senilis) szenvedett. A törvényszék (Gyenes Mátyás tanácsa) a felperes Palotai gyerekeket keresetükkel elutasította, mert a kihallgatott szakértők, Minich Károly és Audovernig elmegyógyászok szerint az elhunyt nem volt elmebeteg mindannak dacára, hogy Dósa Lipótné a Schwarzenhalt meg és a halál oka az agyban fellépő érlelmeszedés volt. A Tábla helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. A Palotai gyerekek most már a Kuriához fellebbezték, ahová ügyvédjük, dr. Csató Ferenc terjedelmes válasziratban kimutatni igyekezett, hogy az örökösök semmi esetre sem lehetett normális elméjű és kérte a szakértői véleményeket felülvizsgálat céljából az Igazságügyi Orvosi Tanácshoz felterjeszteni. A Kuria most tárgyalta ezt az ügyet Papp István elnöklésével és feloldotta a két elsőfokú bíróság határozatát és felperes ügyvéd indítványát tette magáévá. Felterjeszti az iratokat az Igazságügyi Orvosi Tanácshoz, mert olyan adatok merültek fel, amelyek-

ről arra lehet következtetni, hogy az örökösökönél az aggsági elbutultság esete forgott fenn, amely őt a végrendelet alkotására képtelenné tette.

Fürst György — a Rimamurányi Igazgatója. Más helyen közöljük a Rimamurány-Salgótarjáni r.-t. igazgatóságának hivatalos értesítését, amely szerint a mostani rendes közgyűléssel kapcsolatos kinevezések során Fürst György pénztárfőnököt cégvezetőből igazgatóvá léptette elő. Erről az előléptetésről külön is meg kell emlékeznünk, mert ez érdemes férfiu igen közel áll hozzánk. Fürst György ugyanis nemcsak pénztárfőnöke, de sajtófőnöke is az ország egyik legnagyobb iparvállalatának s ebben a minőségében sok-sok év óta rendkívül szimpatikus egyéniségnek bizonyult. Gyakran láttuk Fürst Györgyöt munkája közben. Nemcsak a pénztári teendők rendbentartása az ő gondja, hanem valósággal vezérkari főnöke a Rimamurányi központi adminisztrációjának. Mindenki hozzáfut, minden adminisztratív kérdés és kivált a kényes kérdések az ő avatott kezében futnak össze. Disztingvált, tapintatos, fegyelmezett és energikus ember, aki sziklaszilárdan tartja kezében a rábízott nehéz feladatok intézését. Tudunkkal a vállalat vezérigazgatójának, a kitűnő dr. Biró Pálnak is valóságos jobbkeze, teljes bizalmat élvez és megérdemelt előléptetése a fegyelemesebb körökben szinte rokonszenvvel találkozik.

Lipták és Cobden. Amikor lord Sheffield meg Hobhouse, az Asquith-kormány volt pénzügyminisztere Budapesten jártak, kisgazdáknál nem volt valami nagy az érdeklődés se a szabadkereskedelem, se az angol szó, legkevésbé pedig Richard Cobden iránt, aki ugyan barátja volt Kossuth Lajosnak, meg Pulszky Ferencnek, de semmi köze nagyatyádi Szabó Istvánhoz. Történt azonban, hogy a napokban Bernáth István előadást tartott Richard Cobden — ellen. Az egyik kisgazda meg is kérdezte a többitől: — Mondjátok meg végre, hogy ki is volt az a Cobden, ha már mindenki róla beszél?

— Cobden, Cobden... — kezdte a másik — hát hogyan is mondjam csak? No igen. Hát ez a Cobden rettenetes szegény ördög volt. Talán még négy krajcárja sem volt, amikor dolgozni kezdett. Mert munkás volt először. Dolgozott, kuporgatott, tanulatott, végre csinált egy nagy gyárat...

— Na jó, most már tudom, — villant fel a szeme a kérdezőnek — ne is folytass. Most már tudom: pont olyan volt ez a Cobden is, mint a Lipták Pali...

És ebben megegyeztek.

A Hungária Bank r.-t. jelenti, hogy a bank igazgatóságából alakult csoport Sztáray Sándor gróf v. b. t. t. vezetéke alatt megszerezte a Pesti Magyar Kereskedelmi Banktól a Hungária Bank részvényeinek többségét. Az eddigi érdekkapcsolat a Kereskedelmi Bankkal továbbra is fennmarad, aminek külső megnyilvánulásként a Kereskedelmi Bank bizalmi emberei továbbra is helyet foglalnak az igazgatóságban és felügyelőbizottságban.

Az Allgemeine Depositen-Bank tőkeemelése. E társaság 1 milliárdról 1,5 milliárd osztrák koronára emelte alaptőkéjét. A részvényesek két régi részvényre egy új részvényt fel-quel vehettek át 10.000 koronáért. A tőkeemelés lebonyolítása után az intézet saját tőkék kerekén 15 milliárdra fognak növekedni.

A gróf Csáky László praktálvi Vas- és Acélgár R.-T. az 1921–22-iki üzletévre 32 korona osztalékot fizet. Az esedékes szelvény november 2-ától kezdve a Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztárnál lesz beváltható.

Brilliánsokat, gyöngyöket, régiségeket mindenkinél drágábban vesz
SZÉKELY EMIL, Király-utca 51. szám. (Teréz-templommal szemben).

Dr. Kahán és Dr. Székely
banküzlete

Telefon:
108-99 és 87-13

Budapest,
V., Aulich-utca 8.

Butor olcsó, szolid
kiszolgálás mellett
kapható **Gáspár**
butoráruházában. Budapest, Baross-u. 9. Vidékre csomagolás.

Felelős kiadó:

RÓNA LAJOS

Kiadja: A Pénzvilág Lapkiadó és Nyomdai R.-T.

Pallas r.-t. nyomdája, Budapesten. — Telefon: 5-67.
Felelős vezető: Tiringier Károly műszaki igazgató.

LUKÁCS & Co BANKHÁZ, WIEN

WIEDNER HAUPTSTRASSE 1. — KARLSPLATZ 14.

TÁVIRATCI: LLOYDLUKACS

TELEFON:

54-2-31

59-4-88

59-5-78

59-5-79